

Рôкъ XII. Скрентонъ, Па., Четверъ 19-го Мая, 1904. Число 20. — Vol. XII. Scranton, Pa., Thursday, May 19, 1904. No. 20.

Вôдъ Головного Уряду Р. Н. Союза.

1. Конвенція ювилейна Р. Н. С вôдбуде ся въ дняхъ 30 и 31 Мая, 1 в 2 Юнія с р.

2. Кождый делегатъ мае явити ся о г. 8 рано дня 30. Мая въ Шамокинъ, Па. коло рускои церкви.

3. Память заложеня Р. Н. Союза будемо обходити торжественнымъ богослуженемъ въ церквѣ, посвяченемъ прапора и фаны Союза, великимъ концертомъ и парадою по мѣстѣ Шамокинъ.

4. Запрошенѝ брацтва и вôддѣлы зъ Мт. Кармелъ, Сентрелія, Шенандоа, Ст. Клеръ, Майнерсвилъ, Газелтонъ, Лансфордъ, Маганой Плейнъ, МкАду маютъ поставити ся на г. 8. рано 30. Мая 1904 коло рускои церкви въ Шамокинъ.

Се есть найсвятѣйшимъ обовязкомъ кождого щирого Русина причинити ся до звеличеня свѣтлого празника свои рôдном организаціи. Проте вѣримо и переконанѝ есьмо, що всѣ запрошенѝ брацтва безъ выгварки поставльть ся зъ бандами на той часъ до Шамокинъ на свою и цѣлои Руси славу.

Головный Урядъ Р. Н. Союза
М. Стефановичь, предсѣд., С. Ядловскій, секретарь,
Ал. Шаршонь, касіеръ.

КАЛЕНДАРЬ.

Май.		
19	Ч.	Вознесене
20	П.	Акакій
21	С.	Йоанъ Ап. и Ев.
22	Н.	Йсая прор.
23	П.	† Симонъ зил. Ап.
24	В.	Мокій
25	С.	Епифаній

НОВИНКИ.

— ЕКСПЛЬОЗІЯ ґазôвъ лучила ся оногды въ углиныхъ майнахъ ч. 11. у Плімавтъ, Па., при чôмъ погибло 2 майнерôвъ, а 5 було покалѣченыхъ. Згаданѝ майны е власностію „Лигай & Вілксъ-Бери Колъ Ко."

— ВЪ фабрицѣ пороху, фірмы „Скантікокъ Повдеръ Мілъ Ко.", въ Трою, Н. Й. лучивъ ся выбухъ дня 10. с. м. и убивъ двохъ людей — Джонсена Вата, заступника суперінтендента, и одного робôтника. Причина выбуху не звѣсна.

— РОБОТА въ Hollidaysburg, Pa закôнчила ся. Сто людей, мѣжь ними деякѝ Русины, зôстали безъ роботы и розходять ся по другихъ мѣсцевостяхъ.

— СТРАЙКЪ майнерôвъ въ Колорейдо ще й доси не скôнчивъ ся. Страйкеры не хочуть вертати до працѣ помимо сего, що краевѝ власти переслѣдують и арештують ихъ сотками, а властителѣ майнôвъ спровади ли кôлька полкôвъ вôйска и поводять ся зъ ними по варварски.

Въ справѣ сего страйку конферувавъ оногды президентъ Рузвелтъ зъ Мічелемъ, президентомъ юніи сполученыхъ углекопôвъ, але не звѣсно, що порѣшили.

— НЕЗВЫЧАЙНА подѣя лучила ся коло Маганой Сити, Па. Иванъ Кушнѣръ, майнеръ зъ Біверъ Брукъ пивъ и гулявъ безъ упину черезъ кôльканайцять днѣвъ зъ ряду. Наслѣдкомъ сего занедужавъ на „delirium tremens" (піяцка недуга) и, по пару конвульсійныхъ пароксизмахъ, сконавъ. Покôйника всаджено отже въ домовину и вôдôслано на зелѣзницю, щобы вôдвезти его до родины. Показало ся одначе, що мнимый вмерлець, не хоче ще гнити въ сырôй земли, бо на поѣздѣ воскресъ и почавъ розбивати домовину. Зелѣзнича прислуга вôдчинила тодѣ вѣко домовины и выдобула зъ неи живого, хочь дуже ослабленого, Кушнѣра, котрый за кôлька днѣвъ пôшовъ до роботы.

— СОНЪ сказавъ правду! Фармерови Джянови Сонбанъ, котрый живе въ охресности Беті, О. снило ся недавно, що въ лѣсѣ, коло его фармы, находить ся закопаный скарбъ. Сонбанъ, яко розумный чоловѣкъ не вѣрить въ сны, та коли те саме приснило ся ему оногды по разъ другій и то изъ всѣми подробицями, почавъ шукати. По кôлькохъ дняхъ гладаня, найшовъ дѣйсно 1500 доларôвъ въ старыхъ француззкихъ банкнотахъ зъ 1754. року. Грошѣ були закопанѝ въ мѣсци означенôмъ черезъ сонъ и добре захованѝ. Рѣчь очивидна, що фармеръ не може вымѣняти найденыхъ грошей на доляры, бо они не мають теперь вартости, але може потѣшити ся, що сонъ сказавъ правду...

Найденѝ банкноты вôдôслано на выставу до Ст. Луисъ, Мо.

— ОСОБОВЫЙ поѣздъ зелѣзницѣ „Илинойсъ Сентралъ", що ѣхавъ зô скоростію 50 миль на годину, выскочивъ изъ шинъ недалеко Стерлинґъ, Ил., и розбивъ ся на куснѣ. Зъ подорожныхъ погибло при тôмъ 8 осôбъ а всѣ прочѝ були покалѣченѝ. Катастрофа лучила ся дня 11. с. м. передъ вечеромъ.

— ЕМІҐРАЦІИ до Канады нема кôнця нѣ мѣры. Польскѝ дневники доносять, що черезъ Освенцімъ переѣхало послѣдными часами до Канады около 800 рускихъ селянъ, головно зъ Буковины и схôдноі Галичины.

— ПАНЦИРНИКЪ „Петропавловскъ", на котрôмъ погибъ російскій адміралъ Макаровъ и маляръ Верещаґінъ, коштувавъ 8 міліонôвъ рублѣвъ. Самъ кадовбъ коштувавъ 3 міліоны 800 тысячь рублѣвъ, панциръ 1 міл. 300 тысячь рублѣвъ, артилерійске уоружене 1 міл. 200 тыс., торпедове уоружене 2 міл. 300 тыс. а головнѝ машины и котлы поверхъ пôвтора міліона рублѣвъ. — Зъ того можемо собѣ уявити, яку шкоду здѣлали Япанцѣ Росіи, знищивши еи кôлька такихъ кораблѣвъ.

— ПРО страшный пожаръ въ Бучачи (Галичина) доносить „Діло" слѣдуючѝ подробицѣ:

Огонь счинивъ ся при улици Колійовôй, а вже въ годину опôсля огорнувъ четвертину мѣста и часть села Нагорянки, котре припирае до Бучача.

Выгорѣла одна зъ найстаршихъ частинъ мѣста, звана „пôдъ брамою", до тла. Йзъ камениць и поменьшихъ будинкôвъ лишились теперь купы згарищь и звалищь, котрѝ ще доси тлѣють. Обчисляють, що спопелѣло около 400 будынкôвъ. Въ огни знайшло смерть 4 людей: жидъ и жидôвка и двое дѣтей. Пара коней на улицѣ спекла ся. Плиты въ хôдникахъ потрѣскали. Въ сусѣднôй Нагорянцѣ згорѣло около 100 будынкôвъ, мѣжь ними стара деревляна церква на тамошнôмъ кладовищи та дзвôниця. Дзвоны порозбивались и стопились. Церковь и декôлька господарôвъ обезпеченѝ въ „Днѣстрѣ". Школа згорѣла також. Въ мѣстѣ погорѣли такожь стовпы телеґрафічнѝ и дроты порвались. Теперь вже шкоды направили и комунікація телеґрафічна вôдбувае ся правильно. На мѣсце пожару прибули надъ ранкомъ огневѝ сторожѣ изъ Станиславова и Чорткова. Найбôльше причинилась до зльозалізованя огня станиславôвска сторожа, зъ помѣжь котрои спадаючій ґзимсъ зъ каменицѣ убивъ ôдного стражака на мѣсци.

— МУЗЕЙ старинностей имени Иполія у Великôмъ Варадѣ на Угорщинѣ упавъ жертвою грабежи. Передъ двома тыжнями вломили ся до него злодѣѣ и вкрали розличныхъ цѣнныхъ рѣчей вартости 20 тысячь коронъ. Злодѣѣвъ не выслѣджено доси.

— ПРЕЗИДЕНТЪ републики Перу, ґенералъ Кандамо, померъ минулого тыжня въ Лма по довгôй и тяжкôй недузѣ.

— ДНЯ 12. с. м. выѣхавъ до Галичины кораблемъ „Дайтшляндъ" о. Д. Добротвôръ. Въ имени всѣхъ амер. Русинôвъ-Украинцѣвъ, що его знали та не могли его не любити за его на скрôзь щиру та чесну вдачу — кличемо, щасливои дороги.

— НАЙСТАРШІЙ чоловѣкъ въ Калифорніи, а имовѣрно й въ Сполученыхъ Державахъ, померъ оногды въ Лосъ Анджелосъ, Кал. Называвъ ся Анджело Роджеріо, бувъ Индіяниномъ зъ племени Темекиля и проживъ 125 лѣтъ. Найцѣкавше, що до послѣдноі хвилѣ свого житя бувъ здоровый и майже нѣколи не хорувавъ.

— ПÔСЛЯ обчисленъ статистичного бюра, въ мѣсяцю цвѣтни с. р. заподѣяли огнѣ по цѣлыхъ Сп. Державахъ и Канадѣ на 23 міліоны 623 тысячь доларôвъ шкоды.

ЗУЖИВАНЄ СѢРНИКОВЪ.

У Франціи е сѣрники такъ само якъ тютюнъ и табака державнымъ монополемъ и принесли тамтого року державѣ 25 міліонôвъ франкôвъ чистого доходу. Въ тôмъ часѣ зужито 38 міліардôвъ сѣрникôвъ, а зъ того числа припадае на кожду голову населеня 973 сѣрничкôвъ на рôкъ. Значить, пересѣчно на днину не припадае навѣть и по три сѣрники на одного чоловѣка. Помимо того такъ дрôбного зуживаня заплативъ кождый Французъ свому скарбови за сѣрники по 1·03 франка за 1 рôкъ, а зъ того 0·87 франка оставало чистимъ доходомъ державы. На зладжене цѣлои скôлькости сѣрникôвъ зужито: 5000 кубічнихъ метрôвъ дровъ, 800 тонъ сѣрки, 34 тонъ фосфору, 180 тонъ хльорку потапового, 56 тонъ клею, 28 тонъ ґумы арабскои а радше сенеґальскои, 118 тонъ стеарины й воску, а въ кôнци 51 тысячь кільометрôвъ ґноту. Се така „маленка" довжина, що можнабъ нею обвинути рôвникъ 1¼ разы. Вкôнци годить ся й те запримѣтити, що звычайно запалюе ся сѣрники на три два, тай изъ того ще одинъ гасне безъ ужитку.

ПОДЯКА.

Руска громада въ Buffalo, N. Y. складае отсимъ щиросердечну подяку о. В. Гривнакови за его щиру, совѣстну и дуже ревну працю, яку о. Г. поклавъ для нашои громады за часъ свого пôврôчного побуту мѣжь нами.

Тую подяку ухвалили мы одногосно на мітинґу дня 4. мая въ присутности делеґата Рады Духовнои о. Нестора Дмитрова.

Петро Коваль, мѣсто-предс.,
Стефанъ Мигаль, секр.,
Василь Мельникъ, касіеръ,
Михайло Котелець,
Ник. Серединьскій,
Ник. Зиньо,
Иванъ Гаравузъ

ВНУТРѢШНЫЙ УСТРÔЙ КОЗАЧЧИНЫ.

КОЗАЦКІ̂ ПОЛКИ НА УКРАИНѢ.

Вы вже читали про се якъ жили и які̂ порядки мали козаки на Сѣчи. Але не всѣ козаки були на Запорожи, богато ихъ жило розкиненыхъ по цѣлôй Украинѣ въ полкахъ. Розглянемо отже, якій устрôй вытворивъ ся мѣжь тими козаками, що зорґанізовані̂ були въ полки.

Число полкôвъ не завсѣгды було однакове. За польского уряду було ихъ звычайно 6; часами тôлько утворювавъ ся ще семый або й осьмый. Але польскому урядови таке збôльшене було не на руку и тому ті̂ додаткові̂ полки при першôй-лѣпшôй нагодѣ касовано. Въ пôзнѣйшихъ часахъ полкôвъ намножило ся далеко бôльше; пôдчасъ повстаня Хмельницкого було ихъ 20 неразъ до 30, але деякі̂ зъ нихъ знова зникали. Нарештѣ установлено постôйне число 20 полкôвъ. Зъ того 10 було на правôмъ березѣ Днѣпра отже на правобережнôй, а 10 на лѣвôмъ березѣ або на лѣвобережнôй Украинѣ. Кождый полкъ мавъ свою осôбну назву. Ишла она звычайно вôдъ територіи або вôдъ того мѣста, яке полкъ занимавъ. Були проте полки: чигириньскій, черкаскій, корсуньскій, канѣвскій та иньші̂ на правобережнôй Украинѣ. а переяславскій, нѣженьскій, киѣвскій и т. д. на лѣвобережнôй.

Надъ усѣма полками найстаршій бувъ „гетьманъ вôйска Запорожского", котрого выбирала рада козацка. Зъ кого складала ся рада, на якôй рѣшали ся найважнѣйші̂ справы, мы не знаемо. Бували рады трояк̂і: Одна рада старшинъ збирала ся усеи старшины, починаючи зъ сотникôвъ. Ся рада обирала гетьмана, потôмъ проголошувала выбôръ козакамъ, які̂ мусѣли сей выбôръ приймити. Иншимъ разомъ обирала гетьмана рада козацка, на яку збирали ся всѣ, що належали до козацкого стану. Нарештѣ була ще т. зв. чорна рада, на яку приходили въ дуже великôмъ числѣ люде усякихъ станôвъ — и козаки и мѣщане и мужики. Жадна зъ тихъ трохъ радъ не мала установленого терміну; кожда збирала ся на потребу або на змову и кожда зъ нихъ мала однакову силу. Обравши гетьмана звертала ся рада до уряду о потверджене выбору. До половины XVII ст. гетьмана затверджувавъ польскій урядъ, зглядно король, посилаючи ему бунчукъ, булаву, хоругов̂ь и лѣтавры. Пôсля Хмельницкого затверджувавъ вже гетьмана урядъ россійскій, якій, такъ само якъ и польскій, посылавъ гетьманови его вôдзнаки.

Такъ выбраный и затверджений гетьманъ бувъ зверхникомъ надъ вôйскомъ, судією и управителемъ (адміністраторомъ) краю. Сама назва „гетьманъ вôйска Запорожского" показуе, що гетьманъ бувъ въ першôй мѣрѣ головнымъ вождомъ вôйска. Свои наказы що-до вар̂яду краемъ высловлювавъ гетьманъ въ письмахъ званыхъ унѣверзалами, які̂ выдавала гетьманьска канцелярія зъ пôдписомъ гетьмана и вôйсковою печаткою, на котрôй бувъ выритый на зеленôмъ тлѣ козакъ зъ стрѣльбою на плечахъ. До гетьмана належало також право роздавати землѣ и збирати податки. Гетьманъ, якъ и уся козацка старшина, не побиравъ пенсіи, але мавъ назначені̂ маетности земні̂. Такими маетностями на правобережнôй Украинѣ було староство чигириньске и мѣсточко Обухôвъ зъ околицею; въ лѣвобережнôй Украинѣ бувъ Гадячь зъ округомъ и велика волость (громада) шептакôвска.

Гетьмана окружало доста велике число урядникôвъ т. зв. ґенеральна старшина. Першимъ по гетьманѣ бувъ ґенеральный обозный, котрого можна бы порôвнати зъ нынѣшнымъ найстаршимъ енераломъ т. е. шефомъ штабу. Другимъ зъ ряду бувъ ґенеральный писарь, начальникъ ґенеральнои канцеляріи; черезъ его руки переходили всѣ найважнѣйші̂ державні̂ акты. За писаремъ идуть ґенеральні̂ судіѣ, якихъ було вже двохъ. Они становили найвысшу судову інстанцію и проти ихъ рѣшеня не було вôдклику. Далѣ въ складъ ґенеральнои старшины входили ґенеральні̂ осаулы, які̂ не мали близше означеныхъ чинностей, а були нѣбы головными урядниками, котрымъ гетьманъ дававъ свои порученя. Ще були два урядники, що мали право засѣдати въ ґенеральнôй радѣ, а се — ґенеральный хорунжій и ґенеральный бунчучный. Оба сѣ уряды були лишь церемоніяльні̂: хорунжій носивъ вôйскову хоругов̂ь, а бунчучный гетьманьскій бунчукъ*).

Козацке вôйско, якъ вже було сказано, складало ся зъ полкôвъ. Не треба думати, що козацкій полкъ выглядавъ такъ само якъ нынѣшный, що се було примѣромъ 1000 людей такихъ жовнѣрôвъ якъ теперь. Тодѣшный полкъ се бувъ радше округъ, нѣбы галицке староство, въ якôмъ жили люде вôйскові̂ и не вôйскові̂. На чолѣ полку стоявъ полковникъ, а довкола него, такъ якъ при гетьманѣ, громадила ся полкова старшина, трохи, правда, менша числомъ, але такъ само уладжена. Ся полкова старшина складала ся: зъ полкового обозного, писаря, судіѣ, осаула та хорунжого.

Кождый полкъ дѣливъ ся на сотнѣ. Деякі̂ сотнѣ могли выставити по кôлька тысячь козакôвъ. Полки мали звычайно 10—12 сотень, часами бôльше, неразъ до 24. Въ сотни бувъ старшиною сотникъ а побôчь него ґрупувала ся сотенна старшина, такъ само уладжена якъ ґенеральна або полкова, отже сотенный писарь, сотенный осаулъ и т. д. Поодинокими селами сотнѣ управляли осôбні̂ урядники — курѣнні̂ атаманы.

(Зъ „Поступу").

*) Бунчукъ бувъ се довгій дручокъ, до котрого привязувано кôлька кôньскихъ хвостôвъ.

Дальше справоздане

зъ жертвъ зложеныхъ въ Апрѣлю 1904 на „Народный Фондъ въ Америцѣ."

Auburn, N. Y. Михайло Поляньскій зôбравъ слѣдуючі̂ жертвы: Мих. Поляньскій 1.80; Юрко Балатъ, Стефанъ Мельникъ и Ф. Савка по 1.00; Ив. и Данько Поляньскій по 0.50; Панько Нисъ, Стеф. Кащакъ, Ив. Зановякъ, Матвѣй Климôвъ, Ив. Зозуля, Ив. Кудякъ. Мих. Вовкъ, Петро Рущакъ. Ив. Куликъ, Мих. Ткачь, Вас. Баранъ, Дамянъ Намѣснякъ, Осифъ Ґарбиньскій по 0.25; Прок. Ткачь 0.15; Мих. Фалатъ. Вас. Ґальо, Ос. Пинґринъ, Григ. Липень, Ануф. и Фед. Баранъ, Федоръ Грицко, Ив. Станчакъ по 0.10, разомъ	10.00
Мих. Поляньскій за марки	1.00
Summit, N. J. Прокопъ Полинякъ 2.00, Марія Молодець 0.50, Зофія Кокула 0.50, разомъ	3.00
New York. Анґликъ Mr. Штольценберґъ	1.44
Г. П. за марки	0.50
Shamokin, Pa. Йосифъ Стеткевичь, учитель, вôдъ себе жертвувавъ	5.00
а за 20 розпроданыхъ (проколотыхъ) тикетôвъ — cent a punch — своими школярами надôславъ	10.00
По одному тикетови по 0.50 розпродали слѣдуючі̂ школярѣ: Павло Бобакъ, Вас. Карпякъ, Стеф. Тиханьскій, Петро Бобакъ, Иванъ Бобакъ, Анна Карпякъ, Марґар. Кильо, Варв. Коцуръ, Иванъ Пецухъ, Марія Новакъ, Анна Хомякъ, Анна Пейко, Марія Демчакъ, Дмитро Корбичь, Зофія Демчко, Теофіль Демчко, Анна Корбачь, Михайло Ґлова, Матвѣй Ґлова и Семенъ Ставискій.	
Northampton, Pa. О. Н. Дмитрôвъ за марки	5.00
Bayonne, N. J. Параска Цимбалякъ	1.00
Carbonado, Wash. И. Косъ	0.50
St. Louis, Mo. Алексій Валевскій, марки	5.00
Руска парохія на выгравку зиґарка	20.00
О. Й. Чаплиньскій, жертва	2.00
Babylon, N. Y. Теофіля Славута, римо-католичка зôбрала	5.75
Fredericktown, Pa. В. Молнаръ вôдъ бр. св. П. и Павла за тикеты	3.00
Jersey City, N. J. О. Н. Пôдгорецкій, жертва	5.00
Troy, N. Y. О. Д. Добротворъ, жертва 5.00, марки 1.00, разомъ	6.00
Т. Пиндусъ, Йос. Пансе, Єва Канарка, тик.	1.50
Olyphant, Pa. Доходъ зъ представленя вѣчевого	10.27
Yonkers, N. Y. Г. Щелецкій на крестинахъ у М. Вѣльхи	1.72
Ansonia, Conn. Сестр. бр. св. Єлены зъ выгравки лямпы	20.00
Илько Глива на крест. у И. Феленчака	0.70
Сем. Вислоцкій у Гр. Вислоцкого на крест.	3.10
Мих. Ґлова	1.00
Ст. Н. и Н. Н., тикеты	1.00
Beaver Meadows, Pa. Фед. Поливка у Андр. Савки на крест.	7.05
Derby, Conn. Г. Дзядикъ зъ нагоды весѣля Ф. Дзядика зъ Анною Вислоцкою зôбравъ вôдъ гостей разомъ	7.98
McKees Rocks, Pa. За старанемъ Мих. Турковского за тикеты зложили по 0.50: П. Зубикъ, И. Гузикъ, П. Драганъ, А. Тупякъ, Й. Тупякъ, Т. Вархолякъ, П. Каршневичь, А. Драганъ, Н. Драганъ, С. Копчакъ, И. Вархолякъ, М. Бурка, Д. Бурка; по 0.25: Г. Галайда, Наталь Бурякъ, Й. Вархолякъ; по 0.10: Андр. Вархолякъ, М. Вархолякъ, Л. Вархолякъ, Текля Копчакъ, К. Драганъ; разомъ	7.75
Въ Апрѣлю б. р. зôбрано разомъ	$146.26
По конець Марта б. р. зôбрано	628.78
До кôнця Апрѣля зôбрано разомъ	$775.04

Ник. Пôдгорецкій, секретарь. **Ив. Ґлова,** касіеръ.

Листъ изъ Старого краю

„Въ законныхъ границяхъ".

Недавно писавъ я про розпорядження галицького намѣстника, въ котрôмъ вôнъ приказуе старостамъ схôдной Галичины здержувати зарôбкову еміґрацію руського населеня, очевидно, „въ законныхъ границяхъ". Що ті̂ „законні̂ границѣ" не будуть дуже законно выглядати, видно було хочь-бы зъ того, що правительство неначе соромило ся свого розпорядженя и конфіскувало всѣ опозиційні̂ ґазеты, въ котрыхъ те розпорядження було подане. А недавно бачили мы, якъ ті̂ „законні̂ границѣ" выглядають въ практицѣ.

Дня 22. с. м. выѣхало на заробокъ до Прусъ 35 людей зъ Максимôвки пôдъ Тернополемъ, але въ ночи на зелѣзничôмъ дворци у Львовѣ завернувъ ихъ комісарь львôвськои дирекціи поліціи Лысаковській, покликуючи ся на розпорядження намѣстника. Доперва на телеґрафічный вôдкликъ „Народного комітету" до президента міністрôвъ и на інтервенцію посла Романчука, въ міністерствѣ наказало міністерство телефонічно пустити селянъ въ дорогу и не робити имъ нѣякихъ перешкодъ, — про що повѣдомлено урядово селянъ, якихъ тымчасомъ завернено до Максимôвки.

Рухъ въ краю противъ згаданого розпорядженя намѣстника на жаль дуже слабый. На 24. с. м. заповѣла руська соціяльно-демократична партія въ тôй справѣ кôльканайцять публичныхъ, а въ разѣ заборони довѣрочныхъ зборôвъ, але чи и якъ вони вôдбули ся, про се поки-що нема звѣстокъ. Про вѣча иньшихъ партій якось не чути. Було-бъ дуже добре, коли-бъ въ тôй справѣ порозумѣли ся всѣ руські̂ опозиційні̂ партіи въ краю и на оденъ день скликали скрôзь по краю демонстраційні̂ зборы.

„Не такъ тіи вороги, якъ добріи люде..."

Я вже неразъ згадувавъ, на які̂ переслѣдуваня зô стороны староствъ нараженні̂ въ коломыйськôмъ и сусѣдныхъ повѣтахъ „Сѣчи", товариства ґімнастично-пожарничі̂. Въ послѣдныхъ часахъ заговорено про ті̂ переслѣдуваня и въ парляментѣ (въ интерпеляціи посла Брайтера), а що вони не зменьшають ся, видно хочьбы зъ того, що пару „Сѣчей" уже розвязано, а въ орґанізатора „Сѣчей" адвоката дра Срильовського въ Коломыѣ переводили навѣть ревізію, а також выточили йому процесъ, якій, якъ зачуваемо, мае бути переведеный у Львовѣ, бо правительство боить ся, що коломыйські̂ судѣ присяжні̂ могли бы дра Трильовського увôльнити. Додати треба, що въ разѣ засудженя дръ Трильовській мôгъ бы навѣть стратити адвокатську канцелярію, значить: попасти зъ родиною въ крайну нужду...

Въ такôй хвили, здавалось бы, вся руська преса, а навѣть вся опозиційна преса въ краю загремить голосомъ протесту противъ переслѣдуваня ґімнастично-пожарничихъ селяньськихъ орґанізацій, якими суть „Сѣчи", а також противъ переслѣдуванъ чоловѣка, що покликавъ ті̂ орґанізаціи до житя. Здавалось бы...

Дръ Трильовській, якъ звѣстно, одинъ зъ найвызначнѣйшихъ членôвъ радикальнои партіи, а що орґанізованемъ „Сѣчей" вôнъ здобувае вплывъ на селяньство, то „Сѣчи" вже давно були сôлю въ оцѣ рôжныхъ людей зъ иньшихъ партій, які̂ хотять вырвавати „Сѣчи" зъ пôдъ вплыву Трильовського и злучити зъ „Соколами". Остаточно, коли допускаеть ся истноване партіи, то мусить ся допустити и боротьбу мѣжь ними. Але якъ назвати, що власне въ часѣ, коли Трильовському грозить процесъ, „Діло" пôдняло противъ него дѣйстный военный похôдъ, и то ще якою збруею? Якомусь панотчикови, о. В. Барановському зъ Цѣневы, не подобались „Сѣчи" и вôнъ вшкваривъ допись до „Діла", що Трильовскій веде по „Сѣчахъ" політичну радикальну аґітацію. А „Діло", замѣсть кинути допись о. Барановського до коша, не тôлько мѣстить еи, але додае ще й вôдъ себе довжезну статю, що дръ Трильовській дѣйсно веде въ „Сѣчахъ" політичну радикальну аґітацію. А за „Діломъ" повтаряють се иньші̂ руські̂ ґазеты...

Коли власне правительство всѣми силами стараеть ся доказати, що „Сѣчи" мають тайный політичный характеръ, коли власне задля того кôлька „Сѣчей" розвязано, а Трильовському выточено процесъ, — ґазетні̂ слѣпцѣ повтаряють за поліцією, що „Сѣчи" — політичні̂ радикальні̂ орґанізаціи, даючи тымъ найлѣпше средство въ руки правительства. Адже прокураторови въ процесѣ найвыгôднѣйше буде покликати ся на те, що правдивôсть його акту обжалованя потвердила також руська опозиційна преса! Можна собѣ нелюбити Трильовського и радикалôвъ и желати имъ якъ найшвидшого зломаня головы, але давати правительству въ руки средство въ боротьбѣ зъ руськимъ опозиційнымъ рухомъ, — се крайный нерозумъ.

Програный процесъ.

Якъ звѣстно, руські̂ студенты на львôвськôмъ университетѣ домагали ся мѣжь иньшимъ, абы имъ выдавано леґітимаційні̂ карты и вôдчитувано имматрикуляційну присягу на руськôй мовѣ. Университетській сенатъ на се не згодивъ ся и студенты подали рекурсъ до міністерства, а коли міністерство рекурсъ вôдкинуло, студенты вôдкликали ся до державного трибуналу, опираючись на тôмъ, що XIX. артикулъ конституціи признае сторонамъ

урядоване въ ихъ рôдной мовѣ. Однакъ державный трибуналъ по переведеню розправы выдавъ 25. с. м. вырокъ, въ котрôмъ вôдкинувъ вôдкликъ студентôвъ, бо студенте не є стороною, отже обовязують ихъ приписы що-до внутрѣшного урядованя въ университетѣ. яке есть польске. Только выграли студенты на захвалюваной усѣми леґальнôй дорозѣ.

Дробнѣ вѣсти.

Въ парляментѣ, якій зачавъ нарады 19. с. м., триває далѣ обструкція. — Урядова „Wiener Zeitung" оголосила вже именоване о. Григорія Хомишина грекокатолицькимъ епископомъ въ Станиславовѣ.

27. Цвѣтня, 1903. М. Л.

ДОПИСИ.

Зъ Ню Йорку, Н. Й.

На мітинґу мѣсцевого Р. Н. Союза вôдбувшôмъ ся 18 Апрѣля всѣ члены тогожь вôддѣлу згодились засновати братство, що и сталось. Розважаючи сякъ и такъ, бракъ братства въ Ню Йорку на горѣ мѣста дававъ ся вже давно вôдчувати, отже по малôй дискусіи ухвалилисьмо засновати братство св. Андрея Первозванного, котре буде одиноке руске братство зъ именемъ святого мѣжь нюйорскими Русинами. До нового братства вписалось на першій разъ 13 членôвъ и то самыхъ поважаныхъ людей, зъ котрыми наше братство повинно розвиватись и въ короткомъ часѣ сподѣемо ся, що наше новозаложеное братство буде числити що найменче до 30 членôвъ. Русины зъ Ню Йорку и околицѣ повинни всѣ до него належати, бо не дай Боже на кого якого нещастя або хвороты, будуть мати пôдпору таку саму якъ и по другихъ рускихъ братствахъ въ Америцѣ. Урядниками тогожь братства вôстали выбранѣ: Париликъ Иванъ предсѣдатель, Павликъ Андрей секретарь, Пыртко Григорій касіеръ.

Мітинґи ухвалено утримовати въ гали Mr. F. Fialy, 1341 Ave. A. Тожь кождый хто хоче приступити до нашого братства, нехай явить ся о шестôй годинѣ пополудни а мы зъ охотою его приймемо.

Також ухвалено по упорядкованю всего приступити до Р. Н. Союза.

Новому братству желаю доброго успѣху, нехай взростае на добро всѣмъ его членамъ и славу Американьскои Руси.

Членъ бр. св. Андрея.

Зъ Bonne Terre, Mo.

Въ 14-ôмъ числѣ нюйорскои „казеты" находить ся дописъ зъ нашои мѣсцевости, написана якимсь твердымъ Русиномъ. Деякѣ читателѣ думали бы може, що тутъ справдѣ велике число тихъ твердыхъ Русинôвъ ажь вôдъ самого Петрограду, але нѣ, Русинôвъ тутъ всего чотыри фамиліи (того вже не рахую твердого Русина, що оженивъ ся зъ лютеранкою) и около 40 самотныхъ а всѣ походимо зъ Галичины, повѣтъ Коросно, села Мы....ы. Въ тôмъ селѣ жие 1.300 народа и я тамъ ся выховавъ, але нѣколи не чувъ за твердыхъ Русинôвъ, только за Лемкôвъ. Але нашъ Русинъ є-ли сытый зо два роки, то вже переходить на чужу вѣру, бо своя недобра. Ось и тутъ було такихъ двохъ; одень называвъ ся Гнатъ Ф......, другій Панько Ке...-ра. Имъ напрікрилось робити въ майнахъ отже спровадили минувшого року московскихъ книжокъ и образôвъ та зачали ходити зъ ними по гавзахъ якъ педляре и намовляти людей, щобы купували тѣ книжки и образы думаючи, що люде покупивши тѣ книжки и образы перейдуть на православіе. Але се имъ не удалось, бо хочь дехто купивъ то таки зôставъ при своимъ и тѣ два москвофульскѣ аґенты мусѣли пôти назадъ до майнôвъ. Пôзнѣйше засновали тутъ братство и приступили до Общества и знову нова бѣда. Ходили по гавзахъ, нагваряли людей и насилу вписували по дорогахъ, де кого ино здыбали и вôдгваряли членôвъ вôдъ другихъ братствъ. Отъ напримѣръ вôдмовили Гладія Яцка вôдъ Союза и вôдъ братства св. Й. Хрестителя Desloge, Mo. Той чоловѣкъ послухавъ ихъ и вôдступивъ вôдъ братства и Союза а приступивъ до нихъ а по выступленю зъ Союза щось о кôлька тыжднѣвъ померла ему жена въ краю и той тогды до голови по розумъ коли вже було за пôзно. Русинъ всегда ажь пополудни мае розумъ. Розумѣесь, що за се добре дѣло може имъ бути вдячный. Крутили тѣ два московскѣ аґенты зъ книжками, образами, казетами царославными, але ничь имъ не удавалось. Напослѣдъ засновали братство, думаючи, що при братствѣ будуть жити по паньски, але и то не удалось и Гнатъ Ф..... забравъ ся до краю, только що не пôшовъ до царя, але до Галичины, а другій П. К. зôставсь тутъ и дня 1-го Мая оженивъ ся зъ лютеранкою. Вôнъ есть секретаремъ того братства. Ось и маете файного секретаря твердого Русина.

Лемко Т. У. В.

Зъ Ню Йорку, Н. Й.

Въ Суботу дня 23-го Апрѣля вôдбувъ ся баль сестричного братства св. Ольги на горѣ мѣста при участи около 300 народа въ гали п. Фіялы. Въ тôмъ балю брали участь: Клюбъ чотырохъ Михайлôвъ зъ Jersey City и братство св. Йоана Хрестителя зъ Нюарку, за що сестричне братство св. Ольги складае имъ сердечну подяку.

Люде забавлялись дуже красно и всѣ гостѣ були дуже вдоволенѣ та бажали чимскорше дочекати ся ще другого такого балю.

Братство мало около 50 доляровъ чистого зыску.

Якъ прибувшимъ братствамъ, такъ всѣмъ гостямъ бравшимъ участь въ тôмъ балю, складае сестричне братство св. Ольги сердечне Спаси Богъ.

Зъ Філяделфіи, Па.

(Трафила „Кода" на камѣнь!)

Аґентъ „казеты" подорожуючи по нашôмъ мѣстѣ незабувъ зганути и про Союзъ, та чернити сю орґанізацію. Але дня 8-го Мая при униятской церкви натрафивъ на свого ажъ облизавъ ся. П. Я. П. ему сказавъ: чоловѣче, не можу я кôлька сорокъ наразъ вхопити, але виджу твою мудрôсть; иди чоловѣче вôдъ мене. Сли бысь мавъ розумъ, то не чернивъ бысь рускій орґанізація а притягавъ нашихъ людей, що не належать нѣгде або до чужихъ: мадярскихъ, польскихъ, словенськихъ и другихъ орґанізацій. Але що бачу якъ ты робишь, то още днесь иду на мітинґъ Союза и приступаю, бо виджу що у васъ нема порядку, а найлѣпшій примѣръ маю на тобѣ.

Сей аґентъ также дôзнавъ ся где мешкають радикалы. Зъ кôлькома провôдниками ходивъ разомъ взадъ и впередъ и показовали пальцями на ихъ помешканя якъ идіоты.

Також дôставъ красне привитане за свою „казету" у мене и у другихъ. Казавъ собѣ за ню заплатити, а я его о неи непросивъ и за тѣ два роки анѣ разу еѣ нечитавъ. Я то рахую цѣлкомъ за ошуканьство, бо аґентъ філяделфійскій менѣ неказавъ що вôнъ думае, тôлько збиравъ имена и адресы та посылавъ „казету" неодному ще вôдъ початку еѣ выданя чи хто хотѣвъ чи нѣ. Теперь просить та грозить: платѣть, бось читали. Такожь продае старѣ числа зъ минувшихъ рокôвъ по 25 цнт. за рôкъ.

С. Б.

Зъ Cross Fork, Pa.

День 14-го апр. бувъ для насъ дуже веселый, бо приѣхавъ до насъ о. Понятишинъ зъ Реймі, Па. щобы вôдправити для насъ богослужене. На богослужене зôйшлось дуже много Русинôвъ, бо майже всѣ вымовились вôдъ роботы. О. П. выголосивъ прегарно проповѣдь въ котрôй потѣшивъ насъ и заохотивъ до працѣ народнои та орґанізаціи. Бо лучнôсть значить много. Ось недавно у насъ про Русинôвъ нѣхто не знавъ а теперь маемо вже и свое братство, котре гарно розвиваесь. Робимо при деревныхъ фабрикахъ: на тартаку и въ боднарни. Платня вôдъ $1.50 до $2.00 на день. Робота иде досить добре. Въ имени всѣхъ тутешныхъ Русинôвъ дякую о Пон. за его труды.

Йос. Судя.

Зъ Сифтонъ, Канада.

Въ нашôй колоніи добра сего року нема, бо снѣгъ за снѣгомъ падавъ такъ, що до 20 Цвѣтня ще нѣхто ничь не сѣявъ через снѣгъ и воды.

Минувшого року було писано за одного Русина, котрого застрѣливъ писарь при роботѣ въ компаніи. Розправа вôдбула ся Мартѣ въ Prince Albert, Sask. Злочинця пущено на волю, бо за Русиномъ не було кому обстати, бо то чужинець. Вôнъ походивъ зъ Борщôвского повѣту, зъ села Олексинець а не зъ Пищатинець, якъ було писано.

Компанійный рускій сторъ на Сифтонѣ розвивае ся добре. Може Богъ дасть, що ихъ праця пôде горою, кобы лишь Русины разъ зрозумѣли, що треба себе самыхъ спомагати.

Въ однôй руской каплицѣ великѣ роздоры; вже цѣлый рôкъ старшину выбирають. Одень колотить, бо хотѣвъ бы зôстати старшимъ та бѣда, що нѣхто голосу не дае на него хиба его жѣнка. Недавно выбравъ такого велита, що якъ свѣчки свѣтить, то стае на драбину, бо не годенъ зъ землѣ дôстати.

С. К. В

НАДÔСЛАНЕ.

Якъ „Свѣтъ" пошивъ ся въ дурнѣ.

Въ ч. 17 „Свободы" наведено въ статтѣ п. з. „Ukraina Brotherhood" листъ А. Гончаренка до редакціи „Свѣта". Маючи пôдставу думати, що листъ сей е зовсѣмъ автентичный и вносячи зъ того, якого рода обвинуваченя мôгъ „Свѣтъ" ч. 11 поробити Украинцямъ (самого „Свѣта" я не читаю), хочу въ интересѣ правды сказати декôлько слôвъ про дѣйсный станъ рѣчей зъ „Ukraina Brotherhood", а тимбôльше, що цѣлу справу знаю може що-найлучше.

Отже зачинаю.

Смѣшно воно выглядае, що до Калифорніи ѣхали люде ажь для идей Ґеника. Невже жь для такои подорожѣ треба пожичати въ когось идеѣ? Хто ѣхавъ, то ѣхавъ для идеѣ власнои, а идеѣ Ґеника въ дѣйсности и въ деякихъ взглядахъ діяметрально вôдмѣнный вôдъ нашахъ.

Пише Гончаренко, що приѣздили люде, абы навчитись калифорнійского фармерства, и немовь бы на перекôръ своимъ словамъ вырикае ся заявою, що вôнъ того „Brotherhood" не обкрадавъ. Заходить теперь питане, що се за „Brotherhood" за-для науки фармерства? Такого не було. Треба було сказати, що або було „Brotherhood", або була лишь наука фармерованя, бо инакше одно зъ тыхъ двохъ мусить бути неправдою.

Фактъ е, що 11. Децембра 1902 р. до Гончаренка нѣхто не приѣхавъ. А приѣзджали до него люде 1) въ Октобрѣ, 2) 6. Децембра, 3) 12. Децембра — 1902 р. и 4) 18, сѣчня 1903. Хто якразъ и коли приѣздивъ, се меньше важне. Однакожь всѣ разомъ не приѣхали, якъ треба було розумѣти зъ писаня Гончаренкового.

„Поселились не въ хлѣвѣ, а въ гарнôмъ домику, о двохъ комнатахъ, котрый я удержую для пацієнтôвъ, котрѣ приѣзжають до мене на минеральную воду". Думаю, що се бувъ не „гарный" але „горный" домикъ, та въ нѣмъ радше куры перебували, чимъ пацієнты. Бути може зрештою, що тѣ куры е Гончаренковими пацієнтами.

Кумедно выглядае, що въ Brotherhood була одна кухарка а прецѣнь члены тогожь Brotherhood'у ѣли потайно. Цѣкаво, чи й передъ кухаркою крили ся, якъ ѣли? Я бодай не можу сего зрозумѣти.

Що нѣхто не „пиянствовавъ", се хиба бы посвѣдчити „Свѣтови" его дописуватель Атаназій Теплѣцкій, котрого выпрошено зъ хаты Ю. Сиротюка за те, що прийшовъ бувъ тамъ разъ пяный и хотѣвъ „пянствовати".

На фармѣ Гончаренковôй робилось, що було можливо и Гончаренко зберавъ плоды чужои працѣ. А покинуло ся его фарму тому, що годѣ було его дальше зносити. Та такій „бизнесъ" зъ Гончаренкомъ и иньшимъ лучавъ ся, не лишь Brotherhood-ови. И покинуло ся Гончаренка не 2 але 3 лютого, хоть варто було и скорше, але не хотѣло ся робити скандалу.

Иванъ Данильчукъ не перейшовъ до H. and W. Meck стало жить, але поѣхавъ на серафимского попа до Канады таки просто вôдъ Гончаренка (хоть и заробляв свого часу въ Меск-а). А зъ Brotherhood не потребовавъ выступати ажь 12 Януара, бо на щасте черезъ весь часъ остававъ въ Гончаренка а не въ Brotherhood.

О скôлько менѣ звѣсно, нѣхто зъ Brotherhood не бувъ нѣколи въ Southern California анѣ въ Planning Mills въ Haywards. И взагалѣ навѣть нѣхто зъ Украинцѣвъ, якихъ въ Калифорніи знаю,—не бувавъ тамъ.

Ю. Сиротюкъ мешкавъ въ Haywards лишь одень-однѣсячкій мѣсяць, а зрештою живъ въ Castro Valley. И „сталевои (!) бляхи" на своѣй хатѣ не мавъ тай не мавъ жаднои написи „Ukraina Brotherhood". Все те могло хиба снити ся Гончаренкови.

Фактъ е, що анѣ разу не було коло Юрка С. 16 людей-Галичанъ. Лишь одень-однѣсячкій разъ могло бути всѣхъ дорослыхъ осôбъ, то Ю. С. бувъ тодѣ въ Northern California и въ жаденъ спосôбъ не мôгъ бути „босомъ". Зрештою пощо було „боса"?

А вже хиба пôдлôсть могла придумати, що хтось зъ тутешныхъ Украинцѣвъ ходить до церкви московскои въ Сенъ Френсиско. Фактъ е, що лишь одень пôдписаный знае, де е та церква, однакожь самъ собою гидивъ бы ся, колибъ вступивъ тамъ коли на царославнй орґіи, не на те, абы труѣти стару детину-Гончаренка. Бо й за що-жь? Вôнъ-же не винень тому, що схибивъ на умѣ.

Я зовсѣмъ не дивую ся ему, що вôнъ вôдважився ся писати такій „историчный документъ", дивую ся лишь, що батюшка Туркевичъ мôгъ нимъ користовати ся, коли мôгъ вôдъ першои хвилѣ спостерегчи въ Гончаренковôмъ писаню неможливѣ дурницѣ (пр. що Г. оженивъ ся зъ Пречистою Дѣвою) и суперечности. Не вѣрю, що вôнъ така sancta simplicitas, що не мôгъ спостерегчи ся, але знаю и вѣрю, що вôнъ зробивъ се зъ повнымъ розмысломъ и зъ застановленемъ. Єму треба було по собачому вчепити ся Украинцѣвъ. Однакожь перечисливъ ся. Гончаренко по волѣ чи по неволѣ „надувъ" московского шпіцля и вгнувъ ему байку, а шпіцель повеличавъ ся нею, якъ дурень подертою онучою.

Кôнчу. Sapienti sat, але чи sat и „Свѣтови", се менѣ байдуже.

Я хотѣвъ написати про все, що лишь мôгъ, а ш. читачѣ „Свободы" зволять дарувати, що я може й безъ потребы занявъ имъ часъ справою досить приватнои натуры.

Мир. Стечишинъ.

S. F. Cal. 5. Мая 1904.

ЄСЛИ на якôмъ плейсѣ е васъ лишь 5 Русинôвъ а хотѣли бы сте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному секретарови S. Jadlowsky, Box 8, Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшій поясненя и пришле потрѣбнѣ рѣчи.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian (Little Russian) Weekly
published every Thursday
at 209–211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16. 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ............$2.00
До старого краю на рôкъ.........$2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року.......$1.00
До старого краю на пôвъ року...$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або агента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Безъименныхъ дописей непринимаемо.

Хто хоче, щобы те, що напише, було друковане въ „Свободѣ“ въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Пятницю вечеръ.

Хто хоче, шобы его адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

На VIII. Головну Конвенцію „Р. Нар. Союза“ въ Shamokin, Pa., выбрано слѣдуючихъ делеґатôвъ:

Shamokin, Pa. Осипъ Стеткевичь.
Mt. Carmel, Pa. Иванъ Воргачь.
Olyphant, Pa. Мих. Паздрѣй.
Jersey City, N. J. Теод. Цѣслякъ.
Mt. Carmel, Pa. Юрій Гукь.
Fredericktown, Pa. Иванъ Петриско.
McAdoo, Pa. Иванъ Посипанко.
St. Clair, Pa. Теод. Хилякъ.
Ansonia, Conn. Алексій Горбаль.
Yonkers, N. Y. Алексій Трембачь.
Troy, N. Y. Павло Рончковскій.
St. Louis, Mo. Григ. Копча.
Buffalo, N. Y. Василь Мельникъ.
Lansford, Pa. Леонъ Монѣта
West Pawlet, V. Мих. Куленичь.
Priceburg, Pa. Гнатъ Сисакъ.
Jessup, Pa. Йванъ Сенько.
Trauger, Pa. Алекс. Семаницкій.
Mahanoy Plane, Pa. Никол. Дембѣцкій.
Breslau, Pa. Мих. Корѣнь.
Eleanor, Pa. Никол. Добровскій.
Trauger, Pa. Андр. Овсакъ.
Northampton, Pa. Стефанъ Цапъ.
Whitney, Pa. Иванъ Гомбикъ.
Scottdale, Pa. Теод. Ярошь.
Auburn, Pa. Мих. Поляньскій.
Syracuse, N. Y. Андрѣй Варянъ.
Scranton, Pa. Андрей Ґела.
Westmoreland City, Pa. Стеф. Нѣщотъ.
Passaic, N. J. Антôнъ Кузмичь.
Simpson, Pa. Фил. Ґоґоцъ.
Plymouth, Pa. Алексій Сорока.
McKeesport, Pa. Ник. Дзяма.
Desloge, Mo. Теод. Куликъ.
Pittsburg, Pa. Пастырчакъ.
Carnegie, Pa. Стеф. Сембратъ.
Allegheny, Pa. Мих. Турковскій.
Ramey, Pa. О. Понятишинъ.
Dunlo, Pa. Юрій Пучанъ.
Monessen, Pa. Захаръ Хорощакъ.
Ford City, Pa. Семанъ Баль.
New York, N. Y. Иванъ Парилякъ.
Butler, Pa. мае заступати о. Стефановичь.
Minersville, Pa. Григорій Беньо.
Baltimore, M. D. Йосифъ Кульчицкій.
New Alexandria, Pa. Никол. Ярчакъ.
Hazleton, Pa. Антôнъ Капусѣньскій.
Beaver Meadows, Pa. Алекс. Хованець.
Peth Amboy, N. J. Никол. Ваверчакъ.

Прочі вôддѣлы, що були уповажненî выбрати делеґата вôдказались выбору, а вôддѣлы въ Fredericktown, Pa., и Baltimore, M. D. доповнили число своихъ членôвъ зъ початкомъ Апрѣля, черезъ що позволено имъ выслати делеґатôвъ.

С. Ядловскій,
секретарь.

Зъ царства кнута.

Редакторъ „Ст. Петербурскихъ Вѣдомостей“, князь Ухтомскій, що приѣхавъ на прасовый конґресъ зъ нагоды всесвѣтнои выставы въ Ст. Луисъ, написавъ въ однôй тутешнôй часописи, що святою місіею Росіи е ширити Христіяньство и цивілізацію въ Азіи. Зъ того выходилобъ, що Росія вже завела у себе дома и справдѣшне христіяньство и справдѣшну цивілізацію.

Такъ выходило бы, кажемо, бо на дѣлѣ такъ не е. На доказъ, що справдѣ такъ не е, нехай послужить послѣдный ось якій характеристичный фактъ.

Инспекторъ одеского (украиньского) округа розôславъ до пôдвласныхъ собѣ учителѣвъ шкôлъ народныхъ ось такій обѣжникъ:

„Пôдчасъ оглядинъ науковыхъ заведень въ повѣренôмъ менѣ окрузѣ, заувавжавъ я, що декотрî учителѣ въ часѣ науки вживають мѣсцевыхъ языкôвъ, и московскî слова — щобы ихъ значѣне дѣтямъ зрозумѣлымъ зробити, перекладають въ нѣмецкихъ школахъ на нѣмецку, въ жидôвскихъ на жидôвску и другî мовы, такъ примѣромъ въ школахъ де е волоскî ученики перекладають на волоску мову а въ украиньскихъ на украиньску. Сей методъ толкованя мовы, котрои дитина мае ся вывчити, вже давно признаный менче вартнымъ и неприроднымъ.

Рôвножь узажаю се за великій блудъ, що ученики въ шкôльнôмъ будынку и на шкôльнôмъ подвôрю въ часѣ мѣжгодиновыхъ перестанкôвъ бесѣдують мѣжь собою своею матерною мовою. Черезъ се результатъ вывченя московскои мовы значно зменшаесь и утрудняе присвоене собѣ сеи бесѣды. Дѣти и безъ того не забудуть своеи матернои мовы вже для того, що дома, въ крузѣ родиннôмъ майже выключно еѣ вживають; московскôй мовѣ посвячують они лишень годины призначенî для науки въ школѣ.

Присвоене московскои мовы о много успѣшнѣйше пôде впередъ, если дѣти бодай за цѣлый часъ свого побуту въ школѣ будуть говорити лишь выключно по московски.

Тому взываю шан. учителѣвъ: 1. Выкладати выключно въ московскôй мовѣ (лишь нѣмецкî предметы въ нѣмецкихъ а жидôвскî въ жидôвскихъ школахъ могуть бути вынятî зъ пôдъ сего правила); 2. если московска мова дѣтямъ мало знана або для нихъ зовсѣмъ чужа, треба безусловно вживати реальнои методы (найлѣпшимъ пôдручникомъ до сеи цѣли е „Методичне введене до початковои науки московскои мовы въ иномовныхъ школахъ“); 3. старати ся, уживаючи всѣхъ силъ, щобы дѣти въ школѣ и се вô всѣхъ школахъ безъ выимки такъ пôдчасъ шкôльныхъ годинъ якъ и въ часѣ перестанкôвъ вживали лишь выключно московскои мовы“.

А що, не гарный документъ московского Христіяньства и цивілізаціи? И тî люде, що забôронюють дѣтямъ вживати своеи рôднои мовы навѣть пôдчасъ забавы поза шкôльными годинами, що заказують учителямъ поясняти дѣтямъ незрозумѣлî московскî слова въ ихъ матернôй мовѣ — мають ще безличнôсть кричати на весь свѣтъ, що ихъ святымъ пôсланництвомъ е, привести до христіяньства и цивілізаціи азійскî народы!

Врачу, исцѣли себе самъ.

Христосъ кликавъ дѣти до себе, бравъ ихъ на руки, гласкавъ и пестивъ ихъ та грозивъ карою тымъ, хто зробить имъ прикрôсть. А урядъ россійскій зъ дѣтьми що робить?

Его поліцейска душа не вдоволяе ся тымъ, що саджае до арештôвъ, катуе та вѣшае дорослыхъ людей, — нѣ, оно хоче навѣть невиннымъ, малымъ, шкôльнымъ дѣтямъ вырвати ихъ рôдный языкъ. И се цивілізація?

Хиба московска, бо правдива цивілізація не вымагае мученя другого народу або вôдбираня ему самимъ Богомъ даныхъ ему дарôвъ.

Правдива цивілізація спочиває на справедливости, на рôвнôмъ правѣ для всѣхъ.

Вправдѣ Сполученî Державы не можна ще назвати краемъ вповнѣ цивілізованымъ, бо до сего ще много бракуе, — а однакъ якъ вôдмѣнно обходить ся тутешный урядъ зъ рôжными народностями та якъ шануе ихъ мовы. Деякî стейты выдають законы не лишь въ анґлійскôмъ, але и другихъ языкахъ, а если хто копирайтуе книжку, то въ посвѣдченю права застереженя всегда знайде повный титулъ данои книжки въ своѣй рôднôй мовѣ. Такъ шанують тутъ права не лишь тыхъ народностей, котрî вже здобули собѣ певну силу, але навѣть такои слабои народности, якою е тутъ народнôсть руска.

Шанують права навѣть горстки бѣдныхъ Русинôвъ-еміґрантôвъ, мѣжь тымъ якъ россійскій урядъ не шануе права навѣть 25 міліонового руско-украиньского народу!

Въ Сполученыхъ Державахъ кождый може удержувати за свои грошѣ школы якî лишь самъ хоче и друкувати книжки та часописи якî ему лишь подобае ся та въ Росіи не такъ. Тамъ урядъ не дозволяе друковати нѣ одной украиньскои часописи, не дозволяе друковати навѣть такои книжки въ украиньскôй мовѣ якъ Святе Письмо. Украинцѣ въ Росіи не мають и не могуть мати анѣ одной своеи школы а въ школахъ московскихъ забороняють дѣтямъ навѣть въ часѣ перестанкôвъ говорити по руски!

Тай на тôмъ ще не конець. Рускимъ дѣтямъ у Росіи заборонене навѣть се, що вôльно дѣтямъ нѣмецкимъ та жидôвскимъ!

Для нѣмецкихъ и жидôвскихъ дѣтей може учитель толкувати нѣмецкî або жидôвскî предметы на ихнî мовы, але для рускихъ дѣтей учитель не смѣе перетолкувати незрозумѣлого имъ московского слова!

Еще о всеславяньствѣ.

Недавно сему дôстали мы вôдозву вôдъ „Związku Młodzieży Polskiej w Ameryce“ (Союза Польскои Молодѣжи въ Америцѣ). Вôдозва ся задовга, щобы повный еѣ змѣстъ передавати тутъ въ перекладѣ, тожь подамо лишь головнѣйшî еѣ точки.

„Союзъ Польскои Молодѣжи“ кличе американьскихъ Славянôвъ до злуки, „щобы могли побороти міліоновî ряды кровопійчихъ екс-татарôвъ (Москалѣвъ) на пôвночи и всходѣ, а морально упавшихъ ґерманôвъ (Нѣмцѣвъ) на заходѣ“. Звалюючи вину на народъ московскій за поступки россійского уряду, каже вôдозва дальше: „нѣхто не може навить припустити, щобы въ нашихъ (роз. польскихъ) серцяхъ, або серцяхъ братôвъ Чехôвъ, Русинôвъ, Словакôвъ та збратанныхъ зъ нами Литвинôвъ, могло бути якесь чуте симпатіи до тихъ, котрî кромѣ племѣнnои рôжницѣ, якъ мѣшанои, суть для насъ катами, а для людскости чирякомъ и болячкою, котрî навить на одну хвилю въ исторіи не мали зъ Славяньщиною спôльныхъ стремлѣнь а всегда працювали на еѣ шкоду“...

Вкôнци „С. П. М.“ остерѣгае Славянôвъ, щобы не зближали ся до Москалѣвъ, „абы тî не збрудили ихъ почувань та благородныхъ поривôвъ“ и просить, щобы вся славяньска молодѣжь зближила ся взаимно серцемъ и духомъ, завязуючи зносины и переписуючись зъ „С. П. М.“, щобы злучила ся пôдъ прапоромъ Волѣ, Поступу и Любови Вôтчины. Ось такій менче бôльше змѣстъ сеи вôдозвы.

Мы не буритедѣ всеславяньскои едности и не песимісты, а однакъ мусимо сказати, що пôсля нашои думки ся вôдозва мѣстить въ собѣ великихъ слôвъ велику силу и бôльшь нѣчого.

Если хтось кличе до спôльнои роботы всѣхъ Славянъ, то не повиненъ выключати и Москалѣвъ — дарма, що они „екстатары“ чи якъ тамъ хто хоче ихъ звати. Фактомъ е, що наука признае Москалѣвъ Славянами и зъ тымъ треба числити ся, а що въ нихъ е также бôльша або менча домѣшка неславяньскои крови, то се ще не дае пôдставы, щобы ихъ выключати зъ всеславяньскои родины. Аджежь и въ крови другихъ Славянôвъ е всякî домѣшки. Примѣромъ, хто зможе выраховати скôлько въ украиньскій крови е крови литовскои, татарскои, мадярскои або другои; або въ польскôй, крови литовскои та нѣмецкои? А прецѣнь и Украинцѣвъ и Полякôвъ вважаемо Славянами.

Рôвножь несправедливымъ здае ся намъ, звалювати вину за поступки россійского уряду на плечѣ московского народу. Аджежь звѣсна рѣчь, що московскій народъ немае жадного голосу нѣ жадной участи въ зарядѣ и політицѣ Росіи. Якжежь можна винувати когось за те чого вôнъ не зробивъ?

А вже нѣякъ не можемо зрозумѣти чому молодѣжь славяньска злучена пôдъ прапоромъ Волѣ, Поступу и Любви Вôтчины малабъ зброитись противъ Москалѣвъ та „морально упавшихъ“ Нѣмцѣвъ? Любовь Вôтчины не мусить бути ненавистію другои народности, Воля не мусить бути гнобленемъ другого а и Поступъ, правдивый Поступъ, иде не до ворогованя, але до збратаня народôвъ безъ огляду на се яка кровь пливе въ ихъ жилахъ.

Не можемо зрозумѣти такожь чимъ „моральнôсть славяньска“ мае бути высша вôдъ „моральности нѣмецкои“?

Блудомъ сеи вôдозвы е и те, що она не подае жадного пляну, пôсля котрого хоче практично перевести злуку славяньскои молодѣжи. Яка се мае бути переписка, якій еѣ предметъ и т. и., про се не сказано анѣ слова.

На нашу гадку, всѣ всеславяньскî розмахи (тî, котрî подиктованî чистыми мотивами, бо о тыхъ, що обрахованî на бизнесъ не стоить и говорити) блудять однымъ: передвчаснôстію.

Лучити разомъ можна лишь тѣла, котрî вже скристалізованî, становлять певну цѣлôсть, мають певну вôдрубну свою индивідуальнôсть а сего о поодинокихъ славяньскихъ народностяхъ днесь ще сказати годѣ. Кожда славяньска народнôсть въ Америцѣ розбита на много менчихъ и бôльшихъ партій, котрî вѣчно ворогують помѣжь собою. Еслижь тî всѣ партіи звести въ купу, то выйде зъ сего хиба оденъ конґльомератъ, неспосôбный до жадной спôльнои роботы.

Намъ треба передовсѣмъ выробити еднôсть въ поодинокихъ народностяхъ, треба щобы люде поодинокихъ народностей злучили ся для вспôльныхъ собѣ цѣлей, для спôльнои роботы а тогды доперва буде можна лучити всѣ славяньскî народности въ одну громаду и знову не для фразъ а для спôльнои працѣ. Така праця мусить бути докладно означена и мати практичну вартôсть для всѣхъ интересованыхъ, инакше злука не буде тревала.

А поки-що вмѣсто збройтись проти „ворогôвъ Славяньства“ до борбы за справедливôсть, намъ треба бути справедливыми и взглядомъ себе та розглянутись гарненько, чи мы самî справедливî взглядомъ другихъ, таки дѣтей нашого власного народа, або чи часомъ дехто зъ насъ Славянъ не лупить шкôры таки зъ свого брата-Славянина не горшь „екс-татарôвъ або морально упавшихъ Ґерманôвъ“.

Що чувати въ свѣтѣ.

АМЕРИКАНЦѢ є практичнымъ народомъ въ цѣлôмъ того слова значѣню. Якъ звѣсно конгресъ Сп. Державъ ухваливъ величезну суму грошей на побôльшенє военнои фльоты, щобы тымъ робомъ заобезпечити ся на морю передъ розгонами кôлькохъ ворожихъ намъ державъ. Мѣжъ иншими призначено около 50 мiлiонôвъ долярôвъ на будову кôлькохъ первородныхъ панцирникôвъ, котрѣ своєю величиною в уоруженемъ мають перевысшати всѣ военнѣ корабли въ свѣтѣ. Вже навѣть були пороблені приготовленя до ихъ будовы, вже оденъ почавъ ся будовати, коли въ тôмъ выбухла вôйна на далекôмъ Сходѣ и практичнѣ Американцѣ змѣнили свôй плянъ. Именно увидѣли они, що великѣ панцирники не приносять Росiи великои користи, а сего досить для Американцѣвъ. Рѣшаючѣ круги у Вашинґтонѣ порѣшили оногды вôдложити будову всѣхъ панцирникôвъ, ажъ до часу, коли росiйско-японьска вôйна выкаже вповнѣ, якій зъ нихъ хосенъ.

Най, мовлявъ, другѣ бють ся, а мы дивѣмъ ся и мотаймо на вусъ. Окажуть ся панцирники хосенными, такъ побудуємо ихъ, а нѣ, то обернемо тѣ грошѣ на щось лѣпшого. И чи-жъ се не практичный народъ?

СОЦIЯЛИСТИЧНЫМЪ кандидатомъ на президента Сп. Державъ буде сего року Евгенъ В. Дебсъ, оденъ зъ найвиднѣйшихъ, найдѣяльнѣйшихъ и найбôльше заслуженыхъ проводирѣвъ соцiяльнои демократiи въ Америцѣ. Номiнацiю одержавъ на конвенцiи соцiялiстôвъ, яка вôдбула ся оногды въ Чiкаґо, Илл.

МѢЖЪ полудневo-американьскими республиками Бразилiєю и Перу вже выбухла вôйна. Минулого тыжня зведено двѣ битвы—одну надъ рѣкою Чандлесъ, а другу въ охресности Санта Роса, въ котрыхъ полягло богато людей. Въ першôй битвѣ побѣдила бразилiйска армiя, але въ другôй була вôдперта изъ значными втратами.

Сумежнѣ державы намагають ся помирити закукурѣченыхъ противникôвъ и, якъ телеґрафують до дневника „Ню-Йоркъ Гералдъ", наклонили ихъ вже до мировыхъ переговорôвъ. Перувяньскій мiнiстеръ, Сеньорь Велярде, конферуе вôдъ кôлькохъ днѣвъ зъ представителемъ Бразилiи, барономъ Де Рiо Бранко. Выслѣдокъ конференцiи не звѣстный доси.

ВÔДЪ коли почала ся вôйна на далекôмъ Сходѣ, въ Росiи варить ся мовь въ горшку. Революцiйнѣ елементы пôдносять голову, роботники, студенты и велика частина интеліґенцiи домагають ся основныхъ реформъ, а поневолені народы приготовляють ся до бунту и ждуть лише нагоды, абы скинути зъ себе царске ярмо. Такъ доносять до италiйскихъ и анґлiйскихъ дневникôвъ.

Подôбна телеґрама надоспѣла дня 13. с. м. до Вѣдня. Сказано у нѣй, що царь, абы успокоѣти народъ, загадуе скликати конвенцiю и дати Росiи конституцiю.

О скôлько въ тôмъ правды, годѣ знати, та се певне, що теперѣшна вôйна може бути товчкомъ до великихъ переворотôвъ въ Росiи.

ВЕЛИКУ сензацiю въ свѣтѣ выкликала заява бувшои сербскои королевы Наталiи. Въ листѣ до одной вызначной личности заявила королева, що найбôльшимъ виновникомъ трагiчнои смерти єи сына, короля Александра, бувъ росiйскій царь Никола II. Нещасна мати безталанного сына предсказуе цареви кару божу и неприродну смерть.

БОЛГАРСКІЙ князь Фердинандъ и сербскій король Петро I мають сими днями стрѣнути ся въ Нiшу въ цѣли обговореня балканьскихъ справъ. Обомъ монархамъ будуть товаришити мiнiстры-президенты заграничныхъ справъ.

Американьскій дневники, котрѣ доносять про се, замѣчають, що якась пекуча потреба зближае до себе тыхъ двохъ володарѣвъ, бо доси були они найбôльшими ворогами.

БУНТЪ Герерôвъ въ полудневôй Африцѣ еще не подавлено. Нѣмцѣ втратили вже тамъ кôлькасотъ людей, понесли великѣ кошты и не здѣлали нѣчого. Передъ кôлькома днями знову зведено велику битву зъ повстанцами, але еи выслѣдокъ незвѣстный.

Колюмна нѣмецкого вôйска є пôдъ приказами майора Глясенапа и найдальше загнала ся въ збунтовану провiнцiю, втратила доси 63 процентъ офiцирôвъ и 35 процентъ рядовыхъ воякôвъ. На добавокъ много воякôвъ занедужало на тифъ и прочѣ недуги, якѣ нуряють Европейцѣвъ въ полудневôй Африцѣ.

Майоръ Глясенапъ надосдавъ депешу до Берлина, въ якôй домагае ся бôльше вôйска.

АНТИКЛЕРИКАЛИЗМЪ на Кубѣ росте. Въ кубаньскôмъ парляментѣ внесено оногды кôлька бiлôвъ, якѣ домагають ся оподаткованя костелôвъ и монастырôвъ, правительственои контролѣ надъ религiйними конґреґацiями и введеня закона, котрый бы заборонявъ емiґрувати на Кубу чужимъ попамъ та монахамъ.

Всѣ внесенѣ бiлѣ будуть имовѣрно ухваленѣ.

Вôйна на далекôмъ Сходѣ.

Росiя зъ незвычайнымъ поспѣхомъ высылае бôльше вôйска на поле борбы. На основѣ царского указу переведено мобiлiзацiю 10-го и 17-го корпусу росiйскои армiи и покликано всю резерву зъ округа Москвы та Харкова. Коли згаданѣ два корпусы вôдъѣдуть наСходъ, побôльшать армiю Куропаткина о 100 тысячь людей. Оденъ такій корпусъ складае ся зъ трехъ дивизiй або 9 полкôвъ пѣхоты, трехъ полкôвъ кавалерiи, одного полка козакôвъ, бриґады польнои артилерiи изъ 130 гарматами та вôдповѣдного числа инжинерiи, саперôвъ и т. д. Разомъ буде теперь пôдъ приказами ґен. Куропаткина на Сходѣ пѣсть корпусôвъ европейскои армiи або 300 тысячь вôйска и 780 гарматъ. Не вчислена ту манджурска резерва, сибирскій корпусъ и залоги кôлькохъ крѣпостей. Разомъ зъ тыми додатками стане противъ Японцѣвъ 450 тысячь вôйска. Бѣда лише въ тôмъ, що не все оно находить ся на поли борбы; одна его частина еще не вырушила зъ Европы, друга ѣде, а трета розкинена по безмежныхъ просторахъ схôдной Азiи. Ґен. Куропаткинъ вспѣвъ згромадити коло себе 125 тысячь, а пôсля найновѣйшихъ вѣстей, 150 тысячь вôйска и зъ тою силою укрѣпивъ ся коло Ляо-Янґъ та Мукдену.

Мѣжъ тымъ Японцѣ не спочивають також, лишь громадять чимразъ бôльшу силу въ Манджурiи. Доси мали они тамъ около 120 тысячь вôйска, а передъ двома днями высадили надъ рѣкою Ялу новый транспортъ, що числить около 70 тысячь людей. Вôйско перевезено на 83 корабляхъ. Мае оно сполучити ся зъ армiєю ґенерала Курокі та Кодами и напасти на головну росiйску армiю въ Мукденъ. — Дня 13. с. м. були Японцѣ вôддаленѣ вôдъ Мукдену и Ляо-Янґъ лише на 50 миль, задля чого можна тамъ надѣяти ся кождои хвилѣ великои битвы, въ котрôй поляжуть не тысячѣ, але десятки тысячь людей. Битва надъ рѣкою Ялу буде супротивъ неи дѣточою играшкою.

Вѣсти про упадокъ порту Дальнего, котрый вôддаленый вôдъ Порту Артура на 25 миль и е по нѣмъ найсильнѣйшою крѣпостiю Росiянъ въ Манджурiи, не справджують ся. Росiяне укрѣпили его якъ слѣдъ и мабуть не схочуть понехати безъ борбы. Рапортъ намѣстника Алексѣєва зъ дня 12. с. м. звѣщае цареви, що росiйске вôйско знищило въ тôмъ портѣ корабельнѣ доки та мосты и пôдмiнувало цѣлу пристань, абы Японцѣ не мали до него доступу зо стороны моря. Доки высаджено у воздухъ, при помочи динамиту, тожь гукъ и експльозiю, якѣ при тôмъ повстали, чути було на кôлька миль довкруги. Звôдси пôшла була чутка, що Росiяне знищили свою военну фльоту въ Портъ Артурѣ, абы въ случаю его здобутя не дôстала ся въ руки Японцѣвъ.

Намѣсть того потверджають ся вѣсти, що Портъ Артуръ є вôдтятый Японцями и обляженый зъ двохъ сторонъ. Дня 11. с. м. залога крѣпости вспѣла була прогнати ворога вôдъ зелѣзничого шляху и привернути комунiкацiю на два дни, але 13. с. м. Японцѣ высадили бôльше вôйска въ Пiтсеве та Портъ Адамсъ и знову заняли зелѣзничій шляхъ. Доносять, що вôдъ стороны суше облягає сю крѣпость около 25 тысячь Японцѣвъ.

Телеґрамы.

Петербургъ, 12 мая. Росiйскій транспортовый корабель „Амуръ" потонувъ дня 25. м. м. коло Портъ Артура, пôдчасъ закладаня пôдводныхъ мiнъ. Погибло при тôмъ 20 людей.

Мукденъ, 13 мая. Ґен. Засуличъ звѣщае, що японьска армiя пôдъ приказами ґен. Курокі посуває ся тремa колюмнами вôдъ Фенґъ Ванґъ-Ченґъ до Ляо-Янґъ. Пiкеты обохъ ворожихъ армiй стрѣчають ся дуже часто и зводять поменшѣ битвы.

Портъ Артуръ, 13 мая. Поѣздъ зъ амунiцiєю и военными приборами приѣхавъ ту нынѣ щаслиbо зъ Ляо-Янґъ. Полковникъ Спiридоновъ вôдперъ Японцѣвъ вôдъ зелѣзничого шляху.

Парижь, 14 мая. До часописи „Temps" доносять зъ поля борбы, що ґен. Куропаткинъ окруживъ армiю японьского ґенерала Курокі зъ трехъ сторонъ и вôдтявъ єи поворотъ до моря. Въ тôй лише цѣли цофали ся росiйскѣ вôйска.

Ляо-Янґъ, 14 мая. Въ ночи 10 мая, чотыри росiйскѣ моряки выплинули зъ Портъ Артура на малôй нафтовôй лодцѣ и пôдложили торпедо пôдъ великiй японьскiй уоруженый кружлякъ. Експльозiя сильно ушкодила кружлякъ, але не затопила его. Росiйскѣ моряки вспѣли утечи цѣло, помимо стрѣльбы зъ японьскихъ кораблѣвъ.

Токiо, 15 мая. Японьскiй торпедникъ No 48 наѣхавъ позавчера на росiйску мiну коло Порту Дальнего и вылетѣвъ у воздухъ. Адмiралъ Тоґо рапортуе, що корабель потонувъ въ протягу 5 минутъ. Погибло при тôмъ 7 людей, а 7 було раненыхъ.

Шанґгай, 16 мая. Коло Ляо-Янґъ розпочала ся вже велика битва.

Допись.

Зъ Tilley, Canada.

Будьте осторожнѣ. Робивъ я тутъ на колѣѣ зъ однымъ Анґликомъ, тôлько, що вôнъ робивъ пôдъ однымъ басомъ, а я пôдъ другимъ. И просивъ вôнъ мене позичити ему 40 долярôвъ. Я ему позичивъ сѣ грошѣ а тогды вôнъ побачивши, що ему легко штучка удалась не хотѣвъ робити, думаючи, що басъ его черезъ се вôдправить и мои грошѣ пропадуть. Але басъ бувъ Русинъ и знавъ, що Анґликъ пожививъ въ мене грошѣ, той не хотѣвъ его зъ роботы выганяти, але пôславъ его пôдъ другого баса. То тогды той Анґликъ взявъ и самъ сквiтувавъ а я мусѣвъ до моихъ грошей ще тратити дни и ходити по суперiнтендентахъ заки дôставъ мою працю назадъ. Отже братя Русины, будьте осторожнѣ и не майте Анґлика за приятеля та не зичте ему цента, бо Анґликъ якъ цента позичить, то хоче утѣкати. — Тому Русиновы басови стало ся недавно нещасте. Ѣхавъ вôнъ зъ другамъ чоловѣкомъ гендкарою по трецѣ, але була дуже мрака и надъѣхавъ особовый поѣздъ просто на нихъ. Они ще вспѣли поскакати зъ гендкары, але гендкару розбило на дрôбнѣ кусиѣ. Имя сего Русина Й. Ласкôвка.

Ив. Самокюкъ.

Недобрый журавель.

Одного разу живъ собѣ журавель недалеко ставка. Коли настала велика посуха, вôнъ наближивъ ся до ставка и сказавъ рыбамъ:

„Чи вы не журите ся про се, що стане ся дальше зъ вами? Вже теперь є дуже мало воды въ ставку и поживы мало. А що буде, єсли посуха потреває довше и вода зовсѣмъ высхне?"

„Справдѣ", сказали рыбы, „щожь намъ робити?"

„Я знаю дуже гарне и велике озеро, котре нѣколи не высихає" вôдказавъ журавель. „Чи не хочете, щобъ я васъ занѣсъ до него въ моимъ дзюбѣ?"

Коли рыбы не вѣрили єму, то вôнъ предложивъ имъ, щобы пôслали одну зъ помѣжъ себе на звѣды, переконати ся, чи се правда. Зголосивъ ся оденъ великій карпъ; журавель вхопивъ его въ дзюбъ, показавъ ему прегарне озеро и принѣсъ назадъ до ставка. Тогды рыбы завѣрили журавлеви и вôнъ выносивъ ихъ одну по другôй зô ставка та поѣдавъ на недалекôмъ деревѣ.

Наконецъ прийшла черга на рака, котрый таковъ живъ у тôмъ самôмъ ставку. Сказавъ до него журавель: „Я поносивъ всю рыбу до гарного, великого озера. Ходи, я и тебе тамъ занесу:"

„Якжежь ты мене понесешь?" поспитавъ ракъ.

„Возьму тебе въ дзюбъ."

„Не хочу. Я бы выпавъ по дорозѣ зъ твого дзюба", каже ракъ.

„Не бôй ся", намовляе дальше журавель. „Я тебе добре буду тримати".

Подумавъ тогды ракъ: „если журавель вхопить коли рыбу въ свôй дзюбъ, то певно до озера єѣ бôльше не пустить. Єслибъ вôнъ мене справдѣ занѣсъ до гарного озера, то булобы добре, але если мене не занесе, то я его задушу".

Сказавъ ракъ до журавля: „слухай приятелю, ты не годенъ вдержати мене досыть твердо въ своимъ дзюбѣ. Лѣпше дай нехай я зловлю тебе клѣщами за шiю, тогды я пôду зъ тобôю".

Журавель згодивъ ся. Тогды ракъ спôймавъ его за каркъ своими клѣщами и крикнувъ: „я готовъ".

Журавель пôднѣсъ ся высоко въ гору, показавъ ему озеро а опôсля завернувъ въ напрямѣ одного дерева.

„Вуйку любый!", закричавъ ракъ „тажъ озеро онтамъ, а ты несешь мене въ противну сторону".

Вôдповѣвъ журавель: „Такъ кажешь? Якій я тобѣ любый вуйко? Чи думаешь може, що я твôй невôльникъ, що мае тебе нести тамъ де ты хочешъ? Диви на ту купку рыбячихъ остей пôдъ оттымъ деревомъ. Такъ само якъ я поѣвъ тамтѣ рыбы всѣ що до одной, такъ само зъѣмъ и тебе!"

„Але, ты поѣвъ тѣ рыбы, бо они були дурнѣ, а я не дамъ себе зъѣсти", вôдказавъ ракъ. „Єсли вмирати, то оба помремо, бо я тебе задушу, вôдотну тобѣ голову". Пôсля тыхъ словъ ракъ стиснувъ журавля за шiю немовь зелѣзными клѣщами.

Журавлеви стали слезы въ очахъ а зô страху передъ смертiю дрожавъ на цѣлôмъ тѣлѣ. Коли ракъ попустивъ ему трохи, заклекавъ слабымъ, охрипнымъ голосомъ: „ой, братику: Я не хотѣвъ тебе ѣсти. Даруй менѣ житє".

„Лети, и пусти мене до озера", вôдказавъ ракъ.

Тогды журавель завернувъ назадъ до озера, щобы пустити рака у озеро. Але ракъ вже не довѣрявъ журавлеви. Коли вже були надъ озеромъ вôдтявъ журавлеви голову такъ рôвно неначе острою бритвою, а самъ пôповъ у воду.

Подôбными до сихъ рыбъ, суть темнѣ люде, котрѣ дають себе ошуковати и пôддати всякимъ вызыскувачамъ. Вызыскувачѣ всегда кричать немовь той журавель, що они. хотять добра для народа. До рака подôбнѣ тѣ люде, котрѣ вже прозрѣли, знають хто имъ ворогъ и борють ся зъ своими гнобителями.

L 83

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель { о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь { С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ { АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.
Заст. секретаря.....Вас. Гришко SCRANTON, PA.
Заст. касіера.....И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радни:

М. Турокъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошъ.....Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.....Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:

Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комисія:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 доляровъ посмертного за мужа, а 300 доляровъ за жену и другй запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убеспечити вашй дѣти за таншй грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дôстанете бôльше якъ деинде.

Вôдозва.

ВП. Панове секретарѣ!

Якъ вѣдомо Вамъ, наближаесь Головна Конвенція, котра вôдбудесь въ Шамокинъ, Па. Понеже § 17 статутôвъ Р. Н. Союза пôдъ буквою в) наказуе, що каждый членъ мае заплатити 25 с. на выдатки Головнои Конвенціи, проте взываю Васъ всѣхъ застосоватись до повыжшого параґрафу и стягати вôдъ Вашихъ членôвъ по 25 ц. Тымъ самымъ прошу вырôвнати всѣ залеглй довги за значки Р. Н. С., книжочки платничй и статуты. Особистыхъ, въ тôй справѣ, листôвъ, не буду розсилавъ. Информаціи, що до выбору делеґатôвъ оголошу пôзнѣйше.

Зъ глубокимъ поважанемъ

С. Ядловскій,
гол. секретарь.

ОГОЛОШЕНЄ.

ВП. П. СЕКРЕТАРѢ СОЮЗА!

Прошу разъ на все собѣ запамятати, що грошѣ належачй до Р. Н. Союза выписуе ся на имя: Alex Sharshon, treas., Shamokin, Pa., а не на мое имя, тôлько тй моні ордеры и чеки выписаний на имя Alex Sharshon засылайте просто до мене а я самъ вôдошлю до касіера.

Пригадую § 9 статутôвъ „Союза", на пôдставѣ котрого члены приступаючй до „Союза" а маючй высше 40 лѣтъ мають до трохъ мѣсяцѣвъ по вступленю предложити менѣ метрику уродженя.

С. Ядловскій,
гол. секретарь.

ПОСМЕРТНЙ ВѢСТИ.

КАТАРИНА РОМЦЬО, жена Петра, члена Р. Н. Союза, вôддѣлъ 10, и бр. св. Петра и Павла въ Ansonia, Conn., упокоила ся 27. цвѣтня 1904.

Вѣчная память!

Ч. 307. КВІТЪ $300.00

на триста доляровъ, котрй п. Теодоръ Цѣшлякъ, опѣкунъ сиротъ, отримавъ яко посмертну запомогу по Иванѣ Семаникъ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Jersey City, N.J., May, 1904.

Теодоръ Цѣшлякъ.

Свѣдки { Д. Голодъ, Д. Ванько.

Стеф. Калакука, секретарь, Теодоръ Цѣшлякъ, предсѣдатель

Ч. КВІТЪ $192.85

на сто девятьдесять два доляровъ 85 центôвъ, котрй мѣсцевый урядъ Р. Н. Союза, вôд. 65, отримавъ якъ часть посмертнои запомоги по бл. п. М. Вишньовскôмъ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ на покрытє коштôвъ похорону и на справленє памятника.

Elizabeth, N. J., May 3, 1904.

Михаилъ Свѣтичь, предсѣдатель,
Вас. Левчикъ, секретарь.

Свѣдки { Нецъ Яоько, о. Н. Пôдгорецкій.

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ членôвъ бр. Пресв. Богород. вôддѣлъ Союза 49 въ Powhatan, W. Va., щобы прийшли на мітинґъ дня 22 Мая. Хто не прийде на мітинґъ заплатить 50 центôвъ кары.

А. Сасъ, предсѣдатель,
Йос. Дудицкій, секретарь.

ПÔВРÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

братства Успенія Пресв. Богород. въ Allegheny Pa., вôддѣлъ 56 Р. Н. Союза, вôдбуде ся дня 12 Юнія. Кождый членъ має ставити ся въ гали о годинѣ першôй по полудни. Котрый членъ не прийде на мітинґъ заплатить 50 центôвъ кары, а урядникъ $.1.00. Буде ся принимати новыхъ членôвъ безъ вступного. Рôвнож буде ся робити рахунки зъ пôвъ року и буде ся радити о дуже важныхъ справахъ. Кождый членъ має вырôвнати свôй довгъ, бо хто дôвженъ за три мѣсяцѣ а не заплатить, стратить право до запомоги и буде зъ братства вымазаный. Хто не належить до братства, нехай прийде а мы єго радо приймємо и буде забеспеченый, бо якъ самй знаєте, що о нещастє не трудно.

Урядъ братства:
Петро Герляхъ, предсѣдат.,
Павло Ґера, касіеръ,
М. Турковскій, секретарь,
Box 237, McKees Rocks, Pa.

БЕЗЪ ВСТУПНОГО

до братства св. Володимира вôддѣлъ Союза 108 въ Нюйорку (д. м.) пріймае ся новыхъ членôвъ въ маю!

Платить ся 25 ц. мѣсячно; зголошувати ся належить до предсѣдателя Андрей Вовкъ, 224 East 3. Str. (top floor) New York City. Хто еще не належить нехай вступае!

Мітинґи вôдбувають ся передъ першимъ въ суботу кождого мѣсяця въ гали Блащиньского. No 414 East 5. Str. New York City.

Андрей Вовкъ, предсѣд.
Антôнъ Шеремета, секр.
Якимъ Лошко, кас.

ПÔВРÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

бр. св. О. Николая, вôддѣлъ 104 Р. Н. Союза, въ Perth Amboy, N. J. вôдбуде ся дня 5-го Юнія о 2-ôй пополудни. Хто не явить ся на мітинґъ заплатить $1.00 кары. На мітинґу приймемо новыхъ членôвъ за знижене вступне.

Микола Вавирчакъ, предс.,
Кузма Шкуратъ, секретарь.

НОВЕ БРАТСТВО

св. АА. Петра и Павла заложило ся дня 7-го Мая въ Dunmore, Pa. за старанємъ о. Яцковича и пп. А. Ґелы и Ю. Пайдича. Братство числить 24 члены, вступило до Р. Н. Союза яко вôддѣлъ 114. Урядникôвъ выбрано слѣдуючихъ: Вас. Рошко предсѣд., Станко Хома заступникъ, Мих. Дзюба секретарь, Юр. Гамаричь записникъ, Ив. Фецко касіеръ, Вас. Кость и Юрко Федорцьо дозорцѣ касы, Петро Кушнѣръ и Юрко Деничь дозорцѣ хорыхъ, Мих. Повханичь дверникъ. Мітинґи будуть вôдбувати ся кождои першои недѣлѣ въ мѣсяцю въ домѣ Ивана Фецка.

ПÔВРÔЧНЫЙ МІТИНҐЪ

бр. св. Йоана Хрестителя вôддѣлъ Союза 62. въ Monessen, Pa. вôдбуде ся 12 Юнія. На мітинґу будуть прочитанй доходы и розходы за послѣдныхъ 6 мѣсяцѣвъ. Въ мѣсяцю Юнію и Юлію приймемо новыхъ членôвъ безъ вступного. Члена Ал. Мачечка взываю, щобы на сей мітинґъ зголосивъ ся, бо инакше буде зъ братства вымазаный. — А. Горощакъ, предсѣд.

ПОВѢДОМЛЯЮ,

що до братства св. Йоана Хрестителя въ McKeesport, Pa. буде принимати ся въ Маю и Червню вступъ тôлько за 50 ц. Сли хочешь кождый Русине забезпечити ся на дальшу будучнôсть, то приходи и вписуй ся для добра свого.

Т. Каськôвъ, секретарь.

ЧЛЕНЫ СОЮЗА

вôддѣлъ 66 въ Ню Йорку заложили братство пôдъ покровомъ св. Андрея Первозванного. Цѣлею братства єсть зъєдинити всѣхъ добромыслячихъ Русинôвъ въ одну цѣлôсть а въ разѣ нещастя подати брацку помôчь. Мітинґи вôдбувають ся кождого мѣсяця по першôмъ въ недѣлю. Мѣсячне 50 центôвъ. Братя Русины вступайте до братства и до Союза, бо въ єдности сила!

Андрѣй Павликъ, секретарь.

НОВЕ БРАТСТВО.

Дня 17-го Апрѣля заложило ся братство Благовѣщеня Пр. Д. въ Denning, Ark. и приступило до Союза яко вôддѣлъ 111. Урядники: Иванъ Сислякъ предсѣдатель, Яцко Сисакъ секретарь, Андр. Митерко касіеръ.

ПОДЯКА.

Братство св. АА. Петра и Павла въ Фредериктавнъ, Па., вôддѣлъ Союза 6, складає сердечну подяку Аннѣ Петриско за тоє, що жертвувала на братску панклю пять доляровъ. Нехай Богъ нагородить сторицею за тоє єѣ и єѣ дѣтямъ.

В. Молнаръ, секретарь.

— Моя адреса слѣдуюча:
M. Gracon,
Box 439, Glassport, Pa.

БАЛЬ!

Дня 30-го мая с. р. вôдбуде ся въ Бофало на Black Rock-у при ул. Amherst ч. 432, въ гали Марцѣнковского о год. 6½ вечеромъ баль на доходъ церкви въ новооснованôй парохіи.

Вступъ вôдъ особы 25 ц. Женщинамъ вступъ вôльный. КОМІТЕТЪ.

ТОВАРИСТВО „ЗАПОРОСКА СѢЧЬ" устроює дня 21. Мая театральне представленє

„Американьскій Шляхтичь" и „Не жартуй зъ серцемъ"

въ гали на Ave. A., Progress Assembly Rooms 28—30, bet. 2 & 3 St., New York, N. Y.

Вступъ перше мѣсце 75 ц., друге 50, трете 35, ґалєрія 25. По представленю баль.

За Комітетъ:
Петро Титла, предсѣдатель, Иванъ Бѣлобрамъ, секретарь.

ВЕЛИКІЙ ПАРАФІЯЛЬНЫЙ БАЛЬ

вôдбуде ся въ суботу дня 21. мая 1904 въ Imperial Music Hall, 48 Gregory Street, Jersey City, N. J., на доходъ рускои греко-кат. церкви. Ґаля прехорошо уряджена. Музыка знаменита. Початокъ о год. 6. вечеръ. Вступъ вôдъ особы 25 цнт. Запрашае ся всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои участи.

КОМІТЕТЪ.

ВЕЛИКІЙ БАЛЬ

устроює братство св. Йоана Хрестителя въ McKeesport, Pa., въ Понедѣлокъ Сошествія Св. Духа и Пр. Тройцѣ дня 30 Мая 1904, въ нѣмецкôй гали на White St. Початокъ о год. 7 вечеромъ. Доходъ на руску галицку церковь въ Микиспортъ. Запрашаемо всѣхъ чесныхъ Русинôвъ и Русинокъ зъ Микиспорту и околицѣ. Вступъ для мущинъ 50 ц., для жещинъ тôлько 25 ц. Музыка дуже добра.

П. Фринцко, предсѣдатель, Т. Каськôвъ, секретарь.

Ґде єсть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошенє наперёдъ.

ДЕ СУТЬ?

Василь Курилякъ зъ Великои Святковы, повѣтъ Ясло, въ Галичинѣ;

Михайло Ющикъ зъ Дудинець, пов. Сянокъ, въ Галичинѣ;

Василь Костичь зъ Габовы, пов. Ясло, въ Галичинѣ;

Антôнъ Мацѣйовскій зъ Дудинець, пов. Сянокъ, въ Галичинѣ.

Хто бы о нихъ знавъ, зволить якъ найскорше донести на адресу:

Fedor Dytko, 19
Sheriff's Office, SOMERSET, PA.

Вже выйшла

друга книжочка выдавництва им. Бончевского »Слово« п. з. „Америка". Книжочка ся обнимає 32 сторôнъ друку и мѣстить въ собѣ збôрку руско-американьскихъ вѣршѣвъ. Коштує 15 центôвъ.

Сли хочете бути сталымъ передплатникомъ мѣсячныхъ книжочокъ „Слово" то вытнѣть сю карточку, вложѣть еи до коверты зъ моніордеромъ на $1.50 и зашлѣть до Rev. St. Makar, Box 13, Mt. Carmel, Pa.

Посылаю $1·50 яко пренумерату на просвѣтнй книжочки „Слово".

Имя и прозвище:

....

Докладный адресъ:

....

....

Злодѣѣ.

Злодѣємъ называемо того, хто присвоює собѣ чужу рѣчь. Звычайно злодѣѣ крадуть въ ночи, або взагалѣ тогды, коли другй люде не могуть бачити ихъ гидкого дѣла. Але американьскй москвофілы дôйшли вже до такои пôдлости, що крадуть въ бѣлый день, въ живй очи, та ще крадене добро перепpавляють на свое копыто, выставляють передъ свѣтомъ якъ бы свое власне. Маємо на думцѣ злодѣйство, якого допускае ся нюйорска казета. Друкуе „Лиса Микиту" котрого написавъ славный украиньскій писатель Дръ Иванъ Франко, але не каже нѣчого про се, що Лиса Микиту написавъ Иванъ Франко та ще безправно перепpавляе его працю на свôй ладъ.

Такій поступокъ не є нѣчимъ другимъ лишь пôдлымъ злодѣйствомъ, а люде, що такъ поступають, въ тôмъ разѣ редахторы нюйорскои казеты, суть пôдлыми злодѣями.

Пѣсня канадійска.

Ой сѣвъ я си тай думаю
Що теперь зачати маю,
Чи женитись, фармувати,
Чи до краю повертати.
Ой вернувъ бы я де краю,
Коли дуже страха маю,
Всадять мене у тюрму,
Нададуть менѣ журбу.
Царскій приписъ опустивъ я,
Що до войска не вступивъ я,
Такъ утѣкъ я до Канады
И тутъ нема менѣ рады.
Взявбымъ фарму и оравбымъ
И ще бôльше щось придбавбымъ,
Коли грошей нема много
И до фармы тежь нѣчого.
Взявбымъ фарму и вженивъ ся,
Булобъ менѣ приємнѣйше,
Але тутъ є дѣвки зъ мѣста
Не вмѣють мѣсити тѣста.
Оженишь ся — ненадовго
На двѣ-три недѣли,
Вôдтакъ за невъ по осикахъ
Вже вѣтры завили.

Иванъ Осьмакъ, Woodpecker, Alta.

НОВИНКИ.

— РУСИНЫ зъ Mahanoy Plane, Pa. пôслали минулого мѣсяця 1.950 коронъ до Щавного, въ Галичинѣ, на закупно дзвона до церкви. Збиранемъ жертвъ занимали ся Илько Гришко и Федôръ Ґузый. Красно бы було щобы тамошнй Русины попри старокраевй потребы думали также и о тутейшихъ рускихъ институціяхъ и жертвували на Народный Фондъ и куповали шеры Народного Дому, тимъ бôльше, що много є такихъ, котрй мають свои праперта въ Америцѣ и не думають вертати до старого краю.

— ДНЯ 4. с. м. померъ въ шпиталю въ Ashland, Pa. Лучка Халупа, 29 лѣтный парубокъ, котрого побило въ майнахъ въ Mahanoy Plane, Pa. и мучивъ ся черезъ три дни. Покôйный походивъ зъ села Щавного, пов. сяноцкого, Галичина. До Союза анѣ до братства не належавъ.

— СЛОВАЦКО-греко-католицкій священикъ о. Петрашовичь зъ Брадокъ, Па. накинувъ ся на нашу руску парафію въ McKeesport и чернить насъ, що наша церковь учить якусь нову вѣру и т. п. Радимо о. П., щобы пильнувавъ свого носа а не чужого проса, не насъ Русинôвъ и нашои церкви. Мы знаемо, що мы Русины рускои матери дѣти а не пôдданй латинникôвъ и мадяронôвъ якъ о. П.

Glassport, Pa., May 9, 1904.

Михаилъ Ґрацонь,
предс. Рускои Парафіи въ McKeesport Pa.

— РОБÔТНИЧЙ часописи обчисляють, що въ Сполуч. Державахъ є теперь поверхъ 2 міліоны робôтникôвъ безъ працѣ. Въ самôмъ лише Ню Йорку и охрестности не мае працѣ около 50 тысячь робôтникôвъ.

— ИЛЬКО РИБѢЙ, членъ бр. св. І. Хр. в. Союза 48 зъ McKeesport, Pa. выѣхавъ до краю. Щаслива ему дорога.

м. к.

— ЛЕГКО прійшло — легко пôшло... Въ Монте Карльо прôгравъ ню-йорскій міліонеръ, 31-лѣтный Г. Т. Кларкъ, кôлька міліонôвъ доларôвъ. Коли розмѣнявъ послѣдну тысячку и прôгравъ еѣ, застрѣливъ ся.

— ЧУДНОИ операціи довершивъ у Филядельфіи, Па. славный хирурґъ д-ръ Фрейзеръ на богатôмъ купци Е. Ліонардѣ. Купець не мавъ носа и удавъ ся до хирурґа зъ просьбою, щобы залатавъ ему сю недостачу. А на те хирурґъ: — Дайте оденъ палецъ, то буде нôсъ." Купець згодивъ ся. Тодѣ дръ Фрейзеръ вôдрѣзавъ ему палець и приправивъ на мѣсце носа. По трехъ тыжняхъ палець прирôсъ и загоѣвъ ся, а паціентъ лишивъ сими днями шпиталь вылѣкуваный и... зъ носомъ.

— П. П. ЩЕРБА зъ Carnegie, Pa. пише намъ: „робота у насъ иде по трохи. Хто робить, то робить, але богато народу есть безъ роботы и не можуть роботы дôстати."

— ЩАСЛИВЫЙ поцѣлунокъ. Гарнй Парижанки вѣрять, що наколи ихъ въ нôчь св. Сильвестра (себъто новорôчну) поцѣлуе огневый сторожь, то будуть черезъ цѣлый рôкъ мати щасте. Щобы отже бути щасливыми, много пань выѣздить того вечера на улицѣ коло театрôвъ и выжчѣкують, поки тамъ покôнчить ся спектакль. Коли огневй сторожѣ, що були занятй въ театрѣ, выходять, панѣ йдуть напроти нихъ — они-жь знають, що се мае значити и обôймивши нѣжно даму, выцѣловують голосно въ уста и лице. Лучае ся нерѣдко, що сторожь знайде въ своимъ плащи вôдтакъ двайцять-франкôвку, натомѣсть панѣ вдоволенй будучимъ щастемъ вертають домôвъ.

Всячина.

СВѢТЪ ВЪ ЧИСЛАХЪ.

— Въ цѣлôмъ свѣтѣ говорять люде 2750 мовами.

— Яструбъ летить 150 миль на годину.

— Вычислено, що кождои секунды умирае на земли 2 людей.

— Американцѣ вѣнчають ся пересѣчно въ 27-ôмъ роцѣ житя.

— Число англійскихъ католикôвъ выносить 5 міліонôвъ 343 тысячъ, зъ чого 3 міліоны 329 тысячъ живе въ Ирляндіи.

— Хмары пôдчасъ бурѣ пересувають ся 36 миль на годину.

— Въ Канадѣ родить ся рôчно около 400 міліонôвъ бушлѣвъ пшеницѣ.

— Найдôвшій мôстъ на свѣтѣ е сей, що лучить островъ Мангатенъ зъ Вілямсбургомъ. Єго будова тревала понадъ 7 лѣтъ, а кошты вынесли 50 міліонôвъ долярôвъ. Новый мôстъ е о 400 метрôвъ довшій вôдъ найдовшого доси моста въ Бруклинѣ.

— Статистика выказує що въ Нѣмеччинѣ выробляють рôчно 2 міліоны 475 тысячъ тонъ масла. Є тамъ 35 міліонôвъ 900 тысячъ коровъ.

ДОБРЕ БУТИ — ВЕЛИКИМЪ!

Ось великана Гіга увôльнила въ Парижи асентерункова комісія вôдъ вôйска по причинѣ єго надмѣрного зросту. Єго висота выносить 2·29 м. Зъ нимъ бувъ бы вôйсковымъ властямъ чистый клопôтъ. Треба бы для него шити extra-мундуръ, робити довге extra лôжко. Для такъ довгого чоловѣка треба бы також довшого штрозака и деки. А що гôрше, не пасувавъ бы въ „глѣдъ“. У вôйнѣ не було бы зъ него нѣякои користы, ворожа артилерія на першій „шусъ“ вымѣрила бы на него каноны тай було бы по нѣмъ! Впрочôмъ се не годить ся зъ вымогами вôйска, абы одинъ воякъ перераставъ не лише камратôвъ але й шаржу — головою.

ПЕРЕДЪ СУДОМЪ

военнымъ въ Берлинѣ стававъ недавно поручникъ арміи нѣмецкои князь Аренберґъ, за убійство одного мурина въ полудневôй Африцѣ. Розправа выказала страшнѣ рѣчи зъ житя того панка. Лѣсничій, що знае князя зъ лѣтъ дитячихъ переслѣдуваный яко свѣдокъ, зôзнавъ, що оскарженый будучи еще хлопцемъ ловивъ рыбы, выберавъ имъ очи, а розтявши рыбѣ черево кидавъ назадъ у воду.— Дальше розказує свѣдокъ, що князь лапавъ коты, обтинавъ имъ ноги а вôдтакъ цькувавъ на нихъ свого лютого собаку, та заходивъ вôдъ смѣху що бѣдне, окалѣчѣле сотворѣнє не могло нѣ втѣкати нѣ боронитись. - Разъ злапавъ кн. борсука. Звязавъ ему ноги и повѣсивъ на дерево, где бѣдне сотворѣнє черезъ два дни мучилось, а нѣхто зô службы не важивъ ся его добити або увôльнити вôдъ страшныхъ мукъ.

Коли хлопчина подрѣсъ, вôддано его до кадетской школы, а маючи лѣтъ 17 приѣхавъ разъ на вôдпустку до своеи матери. Теперь почавъ уже бавитись по панськи. Зôбравъ собѣ юрбу такихъ гультѣпакъ якъ вôнъ та въ товариствѣ розпустныхъ дѣвчатъ, выправлявъ по ночахъ „баль“ въ своихъ комнатахъ, не зважаючи нѣ на матѣрь нѣ на сестру. Ну, а якъ зôставъ поручникомъ, почавъ вбивати людей.

Оборонецъ хотячи вырвати панича вôдъ шибеницѣ, просивъ щобъ лѣкарѣ сконстатували розумъ оскарженого, а судъ приставъ на се и вôддавъ князя пôдъ доглядъ лѣкарѣвъ.

Якій буде конець— можна вгадати! Божевôльный — скажуть лѣкарѣ. Князь пôйде до дому „з'умашедшихъ“, посидить якихъ 6 мѣсяцѣвъ, тай яко вылѣченый верне мѣжъ людый высшого товариства.

Такъ людскй дѣти! Криміналъ то не на пана.

ПÔДЪ ПОРТОМЪ АРТУРА.

Вôйна, се страшна мара, дѣло смерти и знищеня. Щобы нашѣ читачѣ мали хоч въ приближеню образъ того, що она приносить, подаемо оповѣдане офіцира, который бравъ участь въ першôмъ бою зъ Японцями пôдъ Портомъ Артура, а свои враженя помѣстивъ въ російскихъ дневникахъ. Ось оповѣдане:

День бувъ ясный и теплый, спокôйне море лискѣло красками дуги. Кругомъ тишина. Здавало ся, що можна було бачити марево тремтючого у сонцы воздуху. Наразъ на овидѣ появили ся темнѣ точки; зближають ся, бôльшають: одна, два, три,—пятнайцять. Точки выдовжують ся въ лѣніи, ростуть, зразу сѣрѣ стають темнобурими. Вони ще далеко — якихъ 15 верстôвъ. Наразъ знимае ся помѣжъ нихъ малый бѣлый клубокъ, описує лукъ на небозводѣ. Стежимо нетерпиче его очима, де впаде. Наша батерія повисла надъ 40-сяжневою пропастію, въ якій хвилює море. Пôдъ нами адміральскій панцирникъ „Пересвѣтъ“. Мало-що передъ нимъ цяде ядро, свѣтляный стовпъ воды весь ми красками веселки стрѣляе въ гору та заливае помôсть. На корабли заметушились..,

Знову знимае ся клубокъ бѣлого диму. Страшна хвиля. Въ кôлькохъ хвилинахъ я проживъ цѣлу вѣчнôсть. Здавало ся мене наче бы въ мене не було тѣла; въ серци якесь важке знеможене, а въ головѣ наче лискавко-и мигнуло: якъ добре цѣляють, то ядро розторощить нашу батерію.

Ядро поцѣлило въ обривъ нашои кручѣ.

Десять крѣпосныхъ батерій и 12 морскихъ велитôвъ вôдповѣло сальвою на такій привѣтъ.

Що теперь дѣяло ся, годѣ описати. Море закипѣло, покрило ся шумомъ и пѣною, варило ся пôдъ градомъ ядеръ. Команды не чути. Офіцеры охриплимъ голосомъ зъ усѣхъ силъ кричать слова команды въ самій уха вояковъ, не можучи перекричати пекольного шуму и реву. Больше нѣжъ 150 пушокъ-потворôвъ ригало огнемъ и зелѣзомъ, несучи смерть и загладу. Дымъ, пара, курява, дикій и страшный ревъ та гуркôтъ — однимъ словомъ страшилва, пекольна оргія. Нашу батерію засипали куснѣ ґранатôвъ. Пушки ревѣли адскимъ рикомъ.

Не почували ся роздратованя, нѣ злобы. Тôлько якесь невымовне страшне почуте огортало насъ, то знову уступало мѣсця тихому знемуженю та предивному спокоеви. Про смерть не думало ся. Зъ хвилею, якъ на нашôй батеріи трѣсла перша бомба, все згинуло: мріи, думки, надѣи, бôль и радощѣ. Остало одно: страшный своею солодкостію супокôй.

Наразъ роздеръ ухо потрясаючій крикъ болю и розпуки. Кусень ґранату розôрвавъ жовнѣрови лице. Кровь, санѣтеты, ношѣ...

Чую, якъ хтось дôткнувъ ся моихъ плечей, оглядаюсь, якійсь сполотнѣлый зъ трѣвоги салдатъ. Єго губы дрожать, зубы дзвонять, наче въ лихорадцѣ. Силує ся щось казати, але губы вôдмовили послуху. Лишь пальцемъ показує на долину. Въ мить стало менѣ ясно.

Пôдъ кручею,на долѣ,стояла батерія скорострѣльныхъ пушокъ. Тѣ малѣ, лискучѣ вôдъ взôрцевои чистоты дула вмѣють протягомъ однои мінуты выкинути 60 картачѣвъ, въ якихъ находить ся 1,200 куль! Я метнувъ ся на дôлъ. Тамъ пекло. Ядра трѣскають наче ракеты, засипують все кругомъ вôдломками, що свищуть, выдирають землю; въ воздусѣ чути запахъ спаленого тѣла.

Середъ батерія трѣсла пушка. Оденъ салдатъ лежить зъ розпоренымъ черевомъ и зъ выдертыми внутренностями, другій зъ розторощеною головою, третій повзае по земли, вючи ся зъ болю; камратя идуть ему зъ пôмогою. Три вôдломки зелѣза поцѣлили его. Пушка зъ крицѣ трѣсла начебы склянна. Страшный потрясаючій образъ, всюды и всюды кровь, кровь и кровь...

Я наказавъ усунути трупы та вернувъ до своеи батеріи. Тамъ те саме пекло.

Вкôнци бôй скôнчивъ ся. Японцѣ вôдступили. Вѣтеръ звѣявъ хмары дыму, надъ нами знову заясніло сонце. Та его промѣня обливали теперь цѣлкомъ иньшій образъ. Перерита земля, сторощенѣ пушки, градъ вôдломкôвъ и трупы, пôдпливаючѣ въ крови. Страшнѣ слѣды смертельнои розправы.

Кобы вы бачили, що дѣяло ся по бою! Моряки, жѣнки, офіцеры и салдаты, все плакали.

Теперь лежу въ лязареть.

Календарь Р. Н. Союза на рôкъ 1904.

се така книжка, котру не лишь кождый членъ Союза, але кождый американьскій Русинъ повиненъ мати.

Въ Календари Союза кромѣ многихъ пожиточныхъ и цѣкавыхъ рѣчей знайдете такожъ 20 прекрасныхъ образкôвъ.

Цѣна лишь 25 центôвъ.

Календарѣвъ безъ грошей не высилаемъ.

КНИЖКИ

Американьскій шляхтичь	15
Бланкеты на метрики	2
Весела книжочка зъ образками	30
Де що про звѣрята	30
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ исторіи російскои православнои місіи въ Америцѣ.	10
Дорога до свѣдомости	10
Зубъ за зубъ	10
Загадки и образки	10
Журавлѣ	15
Календарь „Союза“ (1904)	25
Казка про жида	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Книжка для опѣкунôвъ хорыхъ	1.00
Книжочка колекторска	7
Марія	10
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Оповѣданя для дѣтей	20
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Про вôдступник. вôдъ рос. православія	10
Псалтирь	100
Покуса	10
Розмова Поляка зъ Русином	10
Руско-англійскій Словарець (передрукъ зъ Англ.-руск. Провôдн.	20
Руско-англійскій Провôдникъ	50
Смерть	10
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15
Читанка друга	25
Читанка трета	40
Читанка четверта	50

Замовляйте тôлько тѣ книжки, котрѣ бачите въ послѣднôмъ числѣ „Свободы“.

Пишѣть выразно.

Замовлень на суму менчу якъ доляра не принимае ся.

Почту мы оплачуемо.

Адресъ:
SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Адресы визначнѣйшихъ рускихъ часописей въ старôмъ краю.

„Буковина“ (3 разы тыждневo) $4.00 на рôкъ, ул. Петровича ч. 2. Чернôвцѣ, Bukowina, Galicia.

„Воля“ (соціаліст. тыждневникъ) $1.00 на рôкъ, ул. Лiндого ч. 8. Львôвъ.

„Гайдамаки“ (тыждневникъ) $2.00 на рôкъ, ул. Баторія ч. 24. Львôвъ.

„Дзвінок“ (для дітей, 2 рази на місяць) $1.50 на рôкъ, пл. Стрѣлецка ч. 6. Львôвъ, Galicia, Austria.

„Дѣло“ (дневникъ) $10.00 на рôкъ улиця Баторія ч. 24. Львôвъ.

„Комар“ (гумористичн., два разы на мѣсяць) $2.00 на рôкъ, ул. Собєщины ч. 8. Львôвъ.

„Літ. Наук. Вістник“ (разъ на мѣсяць) $4.50 на рôкъ, ул. Чарнецкого 26. Львôвъ.

„Новий Громадський Голос“ (2 разы на мѣсяць) $1.00 на рôкъ, ул. Чарнецкого 26. Львôвъ.

„Поступ“ (тыждневникъ) $1.50 на рôкъ, Коломыя, Народный Дôмъ І. пов., Galicia, Austria.

„Промінь“ (2 разы на мѣсяць) $1.50 на рôкъ, Вашкôвцѣ н. Ч. Bukowina, Austria.

„Руслан“ (дневникъ) $8.00 на рôкъ, пл. Домбровского ч. 1. Львôвъ.

„Ruthenische Revue“ (2 разы на мѣсяць) $1.50 на рôкъ, Gersthoferst. 32. Wien, Austria.

„Свобода“ (тыждневникъ) $1.00 на рôкъ, ул. Баторія 24. Львôвъ.